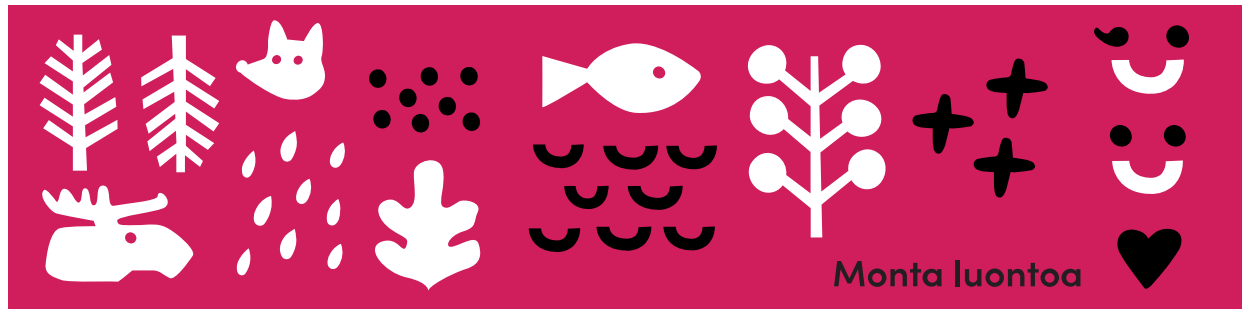

Laaja hyvinvointikertomus

2021–2025

Hollola

TIIVISTELMÄ

Taustaksi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä, jota tehdään kunnan kaikilla palvelualueilla. Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus seurata ja arvioida asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä sekä raportoitava siitä kunnanvaltuustolle.

Kunnan laaja hyvinvointikertomus kuvaa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Asiakirja laaditaan valtuustokausittain ja se toimii tärkeänä työkaluna kunnan päätöksenteossa ja strategisessa suunnittelussa. Kunnan hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmä on vastannut tämän laajan hyvinvointikertomuksen käytännön toteutuksesta yhteistyössä kunnan hyvinvointikoordinaattorin kanssa. Tätä työtä on ohjannut kunnan johtoryhmä.

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Indikaattorien seuraaminen on tärkeää, sillä ne antavat tietoa hyvinvoinnin ja terveyden kehittymisestä ja mahdollistavat reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin. Tähän kertomukseen on valittu indikaattoreita seuraavista teemoista: elinolot, elintavat, terveydentila, elämänlaatu, mielenterveys, osallisuus ja turvallisuus. Seuraavassa esimerkit teemoittain:

- **Elinolot:** Syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten määrä on Päijät-Hämeen alueen välisessä vertailussa alhainen.
- **Elintavat:** Yhä suuremmalla osalla hollolalaisista lapsista ja nuorista on heikko fyysinen toimintakyky.
- **Terveydentila:** Hollolassa sairastetaan vähemmän kuin yleisesti koko maassa tai Päijät-Hämeessä.
- **Elämänlaatu:** Mahdollisuus nauttia luonnossa liikkumisesta, hyvillä ihmissuhteilla sekä taloudellisella tilanteella on suuri merkitys kuntalaisten hyvinvointiin.
- **Mielenterveys:** Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuus 8. ja 9. luokkalaisista on samalla tasolla koko Päijät-Hämeen alueella.
- **Osallisuus:** Osallisuusindikaattorin vastauksien keskiarvo 4,1 osoittaa, että kuntalaisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla.
- **Turvallisuus:** Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä on Hollolassa matalalla tasolla.

Tässä asiakirjassa on indikaattorien lisäksi kuvattu kunnassa tehtyjä toimia, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita kunnassa, nostettu esiin keskeisimpiä tuloksia Päijät-Hämeen hyvinvointikyselystä 2024 sekä nostaja kunnan eri palvelualueiden tuottamista palveluista.

Tämän laajan hyvinvointikertomuksen johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset on kuvattu Päijät-Hämeen maakunnan neljän Hyte-kärjen kautta, joita ovat osallisuus ja yhteisöllisyys, arjen turvallisuus, mielen hyvinvointi sekä päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat.

Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Aikuisväestön osallisuuden kokemus on erilaisten indikaattoreiden mukaan Hollolassa korkealla tasolla. Kunnassa tulisikin erityisesti panostaa lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen. Toimenpide-ehdotuksista voidaan nostaa esimerkiksi ole-massa olevia rakenteiden ja hyvien toimintamallien näkyväksi tekeminen sekä perhe-keskustoiminnan kehittäminen.

Arjen turvallisuus

Arjen turvallisuutta kuvaavien indikaattoreiden valossa hollolalaisten arki näyttäytyy turvalliselta. Kunnan maantieteellinen laajuus haastaa palveluiden saatavuutta ja väestön yhdenvertaisuutta muun muassa pitkien välimatkojen vuoksi. Lisäksi huolta herättävät lasten ja nuorten kokema kiusaaminen sekä vanhempien jaksaminen. Toimenpide-ehdotuksista voidaan nostaa esimerkiksi avoin, saavutettava ja ajantasainen viestintä sekä kiusaamisen vastainen suunnitelma on aktiivisessa käytössä.

Mielen hyvinvointi

Mielen hyvinvoinnin teemasta erityisesti lasten ja nuorten ahdistuneisuus, masentuneisuus ja terveyden tilan kokeminen heikoksi korostuvat. Toisaalta ikääntyvän väestörakenteen myötä vanhusten yksinäisyys ja muutokset palvelurakenteessa haastavat. Toimenpide-ehdotuksista voidaan nostaa esimerkiksi panostukset kunnan seniorityöhön sekä henkilöstön osaamisen vahvistaminen.

Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

Hollolalaiset sairastavat tilastojen mukaan keskimääräistä vähemmän. Myönteistä muutosta on tapahtunut myös viimeisimmän kouluterveyskyselyn tulosten (2023) mukaan lasten ja nuorten päihteiden käytössä. Sen sijaan huolta herättää erityisesti lasten ja nuorten liikkumattomuus. Toimenpide-ehdotuksista voidaan nostaa esimerkiksi terveellisten elintapojen tuki kaikille ikäryhmille sekä sovellus, joka kokoaa kuntalaisille tietoa Hollolan vapaa-ajan mahdollisuuksista.

Lopuksi

Tämä laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 kuvaa hyvinvoinnin nykytilanteen Hollolassa. Asiakirjasta nostetut johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset toimivat tulevan kunnan hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 pohjana.

SISÄLLYSLUETTELO

1	OSA 1 VÄESTÖN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021-2025	5
1.1	Johdanto	5
1.2	Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	8
1.2.1	Elinolot.....	9
1.2.2	Elintavat	11
1.2.3	Terveydentila	14
1.2.4	Elämänlaatu.....	16
1.2.5	Mielenterveys	18
1.2.6	Osallisuus	20
1.2.7	Turvallisuus	22
1.3	Tehdyt toimet kunnassa	26
1.4	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa.....	32
2	KUNNAN PALVELUALUEET TUOTTAVAT	35
2.1	Sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualue	35
2.2	Elinvoiman palvelualue.....	38
2.3	Konsernipalveluiden palvelualue.....	39
3	KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET.....	40
4	HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2025-2029...	41
4.1	Nostoja HYTE-kärkien osalta 2024	42
5	MUUT ERILLISOHJELMAT JA SUUNNITELMAT.....	43
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET.....	45
6.1	Osallisuus ja yhteisöllisyys.....	45
6.2	Arjen turvallisuus.....	45
6.3	Mielen hyvinvointi.....	46
6.4	Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat.....	46
7	ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN JA KÄSITTELYAIKATAULU.....	48

1 VÄESTÖN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2021-2025

1.1 Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan tärkeimpiä tehtäviä, jota tehdään kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joita ovat muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy, turvallisuuden edistäminen sekä osallisuuden vahvistaminen.

Lainsäädäntö ohjaa vahvasti kunnassa tehtävää hyvinvointityötä

Kuntalaki (2015/410) määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen kunnan keskeiseksi perustehtäväksi ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (1326/2010) luvussa kaksi määrittää laajasti kunnalle erilaisia tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Osana lakisääteisiä tehtäviä kunnassa seurataan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Tämä tarkoittaa erilaisten hollolalaisten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavien tietojen tuottamista, jonka pohjalta asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiset tavoitteet.

Tavoitteet asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopiviksi ja tämän jälkeen määritellään niitä tukevat toimenpiteet. Seurannasta ja toimenpiteistä raportoidaan kunnanvaltuustolle vuosittain (hyvinvointiraportti). Tämän lisäksi valtuustolle on laadittava kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus. Laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja niihin liittyvät toimenpiteet seuraavalle valtuustokaudelle (hyvinvointisuunnitelma).

Hyvinvointikertomustyö kunnan hyvinvointityön perustana

Laaja hyvinvointikertomus kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin nykytilaa ja tarpeita, arvioi toteutunutta toimintaa ja hyvinvoinnin edistämiseen käytettyjen voimavarojen ja tarpeiden välistä suhdetta. Asiakirja toimii valmistelijoiden työvälineenä hyvinvointitiedon kokoamisessa, raportoinnissa ja seurannassa sekä resursoinnin suunnittelussa. Luottamushenkilöille kertomus toimii päätöksenteon työvälineenä. Laajan hyvinvointikertomuksen laatimisessa on käytetty apuna sähköistä Kuntaliiton hyvinvointikertomus.fi - työkalua.

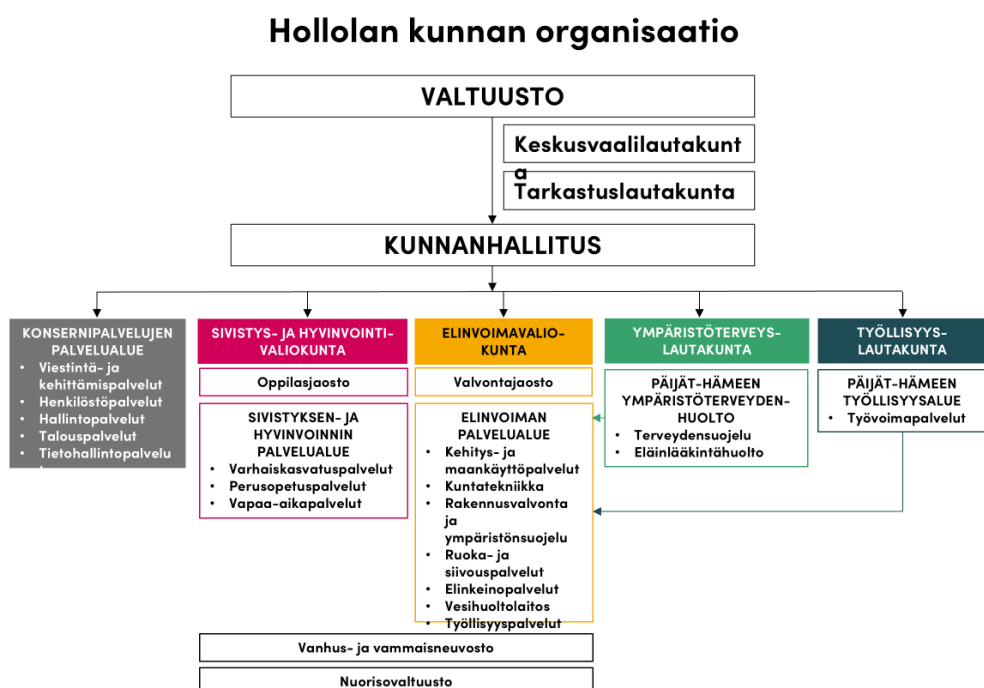
Tietoa laajaan hyvinvointikertomukseen on kerätty muun muassa THL:n tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetista sekä erilaisista kyselyistä. Hyvinvointitietoa kuvattaessa on vertailtu koko maata, Päijät-Hämeen hyvinvointialuetta sekä Päijät-Hämeen kuntia. Tiedon keruussa on pyritty painottamaan erityisesti asukkaiden hyvinvointia kuvaavia mittareita, jota on kerätty ikäryhmittäin ja aihealueittain.

Työryhmien roolit laajan hyvinvointikertomuksen valmistelussa

Kunnan hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmä, joka on kunnanjohtajan nimeämä ryhmä, on vastannut laajan hyvinvointikertomuksen käytännön toteutuksesta yhteistyössä kunnan hyvinvointikoordinaattorin kanssa. Työryhmään on kuulunut vähintään kaksi henkilöä jokaiselta kunnan palvelualueelta sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen edustaja. Laajan hyvinvointikertomuksen ohjausryhmänä on toiminut kunnan johtoryhmä.

Hyvinvointityö kunnan rakenteissa

Hollolan kuntaorganisaatio koostuu kolmesta eri palvelualueesta: sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualue, konsernipalveluiden palvelualue sekä elinvoiman palvelualue (Kuva 1). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö (hyvinvointityön koordinointi) kuuluu sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen vapaa-aikapalveluihin, jossa työskentelee tällä hetkellä kolme kokoaikaista työntekijää (Kuva 2).

10.3.2025 O:\5_Yhteinen\52_Tiedottaminen\Organisaatiokaavio\Hollolan organisaatiokaavio 2024/PowerPoint

Hollola

Kuva 1. Hollolan kunnan organisaatiokaavio.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen organisaatio

Hollola

Kuva 2. Hollolan kunnan sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen organisaatiokaavio.

1.2 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Indikaattorien seuraaminen on tärkeää, sillä ne antavat tietoa hyvinvoinnin ja terveyden kehittymisestä ja mahdollistavat reagoinnin toimintaympäristön muutoksiin. Indikaattori on tilastollinen luku, jonka avulla voidaan laajaa tietoa tiivistää helpommin ymmärrettävään muotoon. Seuraamalla indikaattoritietojen muutoksia, pystytään muuttamaan ja päivittämään hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia tavoitteita. Indikaattoritietojen avulla voidaan verrata eri alueiden välistä kehitystä.

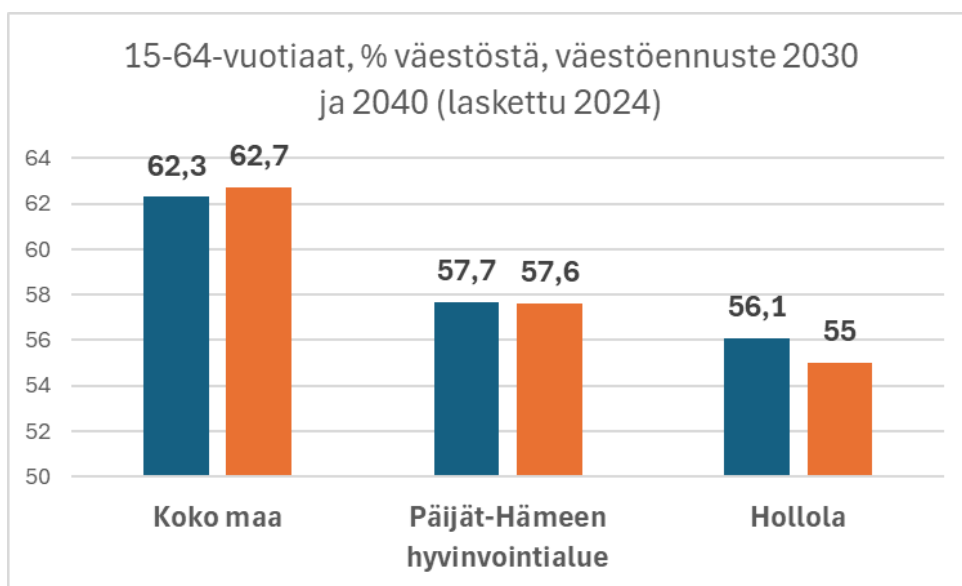
Tähän asiakirjaan on valittu indikaattoreita seuraavista teemoista: elinolot, elintavat, terveydentila, elämänlaatu, mielenterveys, osallisuus ja turvallisuus. Jokainen indikaattori sisältää kuvauksen siitä, mitä kyseinen indikaattoritieto tarkoittaa.

Tässä asiakirjassa on lisäksi kuvattu kunnassa tehtyjä toimia, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita kunnassa sekä nostettu esiin keskeisimpiä tuloksia Päijät-Hämeen hyvinvointikyselystä 2024.

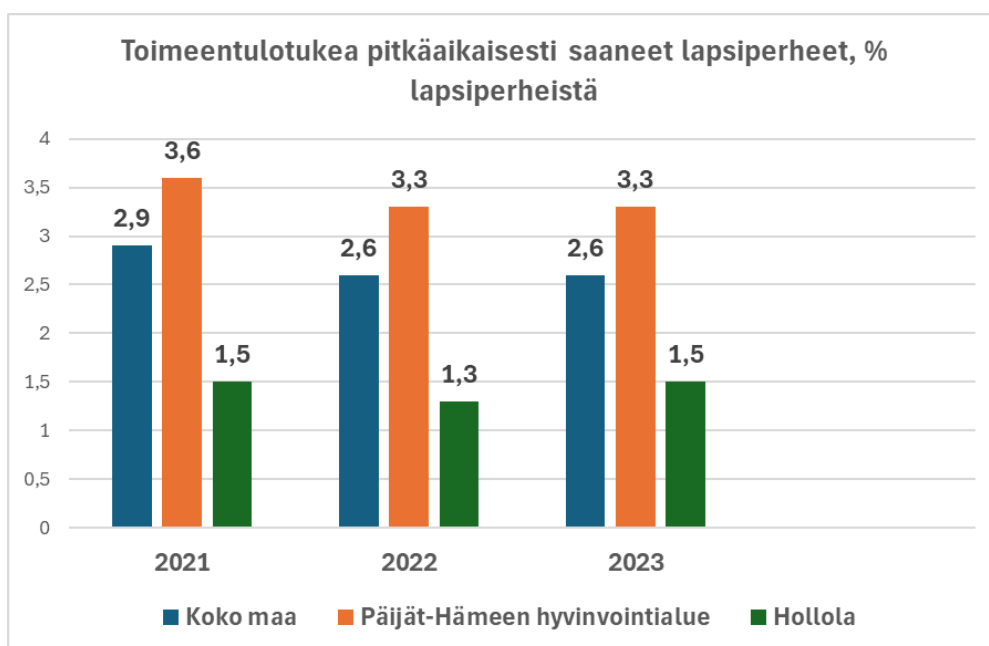

Kuva 1. Salpausselkä geopark Salpasuppa.

1.2.1 Elinolot

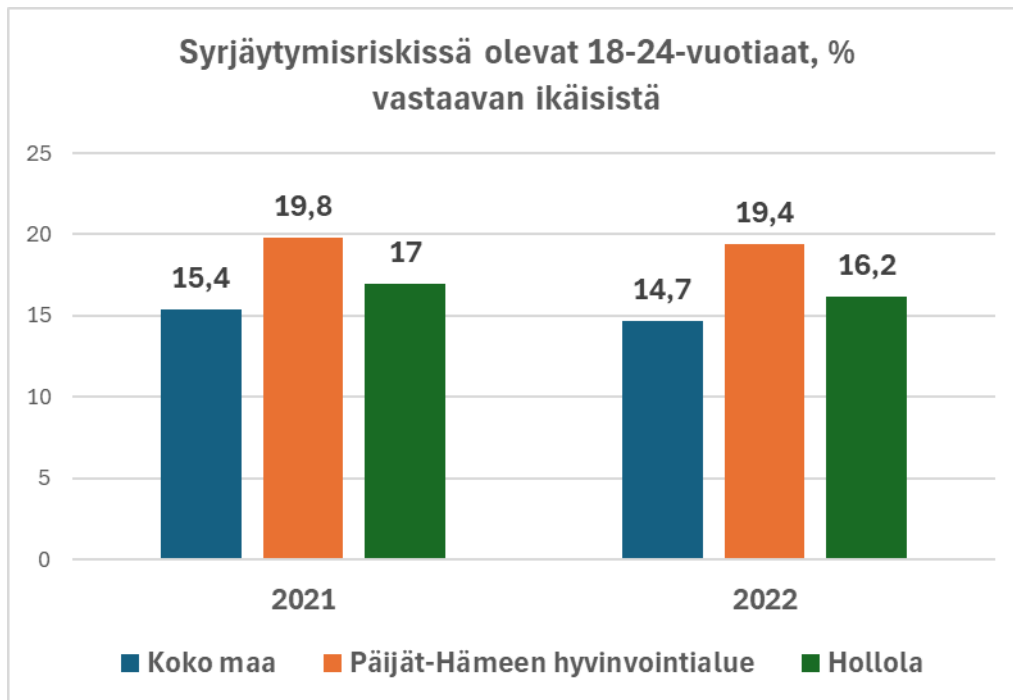

Kuvio 1. Indikaattori ilmaisee ennusteen ikäryhmän osuudesta prosentteina koko väestöstä vuoden 2030 (sininen) ja 2040 (oranssi) viimeisenä päivänä.

Kuvio 2. Indikaattori ilmaisee kalenterivuoden aikana toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden osuuden koko väestön lapsiperheistä.

Lapsiperhe on perhe, jossa huoltajia on joko yksi tai kaksi ja ainakin yksi lapsista on alaikäinen (alle 18-vuotias).

Kuvio 3. Indikaattori ilmaisee syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten osuuden ikäluokasta 15 - 24-vuotiaat. Syrjäytymisriskissä ovat nuoret, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmies- tai siviilipalveluksessa.

Yhteenveto elinoloista

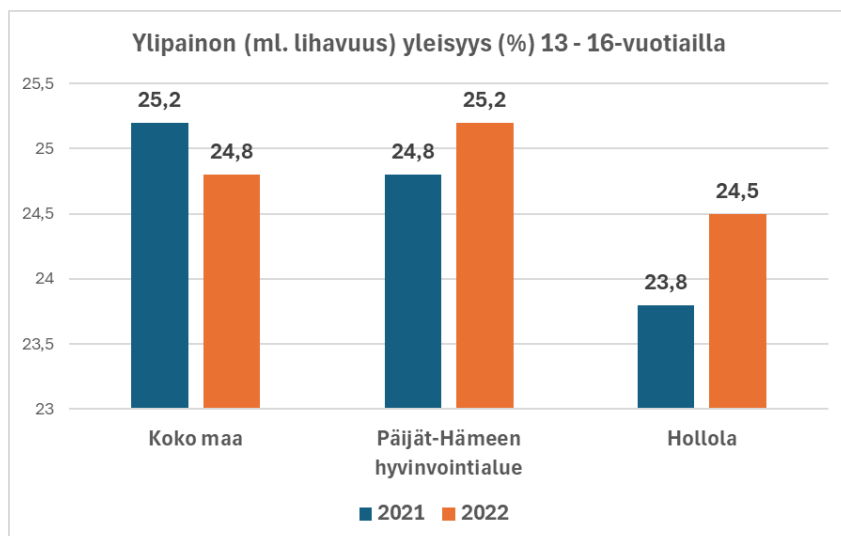
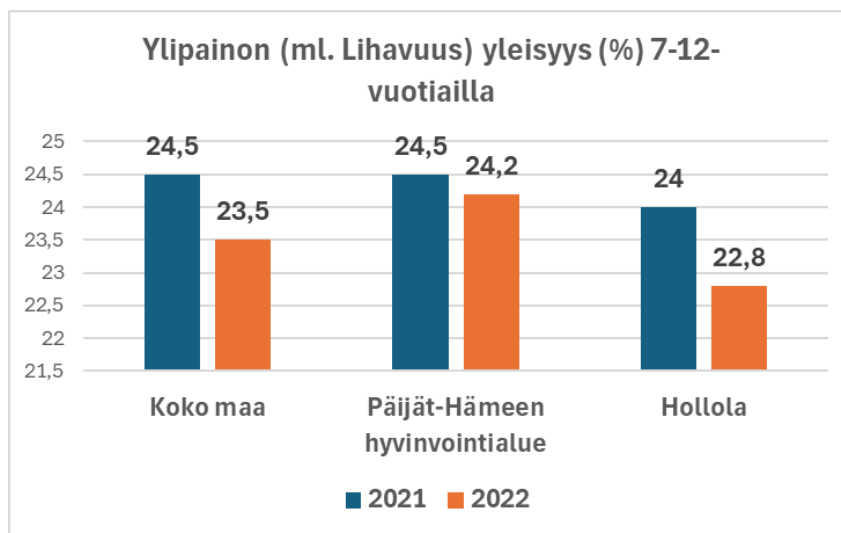
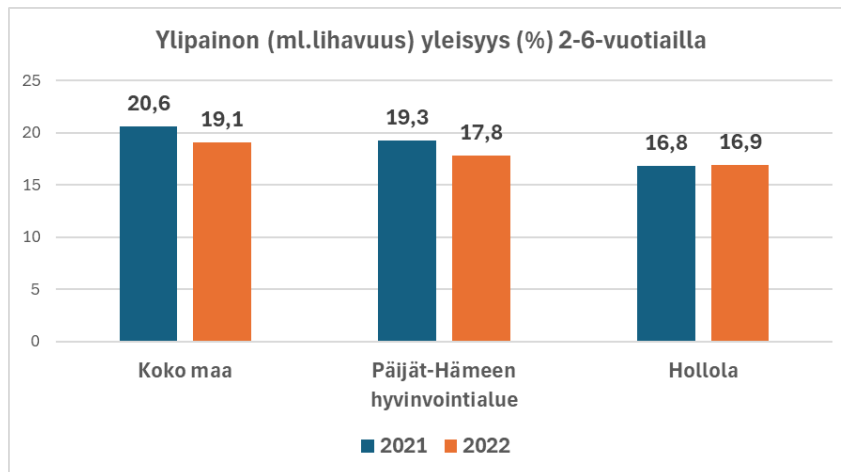
- Väestöennusteiden mukaan 15-64 – vuotiaiden, % osuus väestöstä laskee Hollolassa hieman yli prosentin vuodesta 2030 vuoteen 2040 mennessä. Koko maan osalta tilasto näyttää pientä nousua 0,4 % ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen osalta pientä laskua 0,1 %.
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden, % osuus lapsiperheistä on Hollolassa pysynyt lähes samalla tasolla vuosien 2021-2023 aikana. Vuonna 2023 luku oli 1,5 %, joka on sekä Koko maan (2,6 %) että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen (3,3%) lukuja alhaisempi.
- Syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten %-osuus 15 - 24-vuotiaista on Hollolassa vuonna 2022 ollut 16,2 %. Luku on koko maata 1,5 % korkeampi ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukua 19,4 % reilu 3 % alhaisempi.

Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on alhainen.

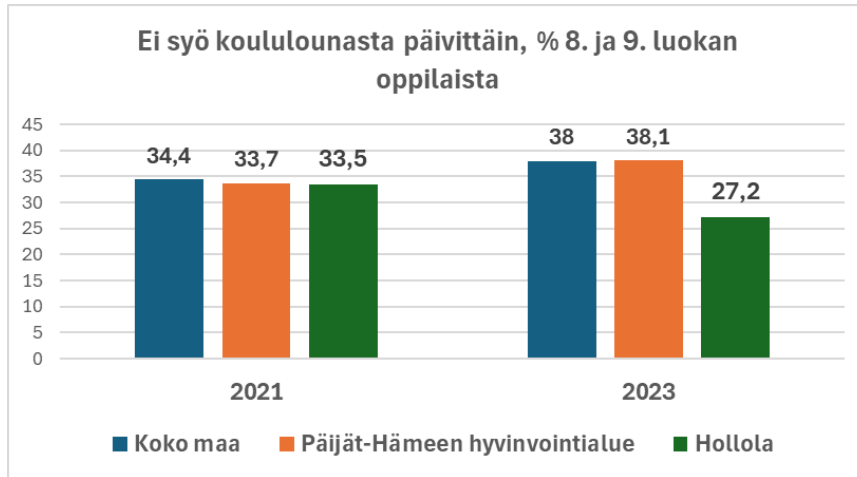
Syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten määrä on Päijät-Hämeen alueen välisessä vertailussa alhainen.

Väestöennusteiden mukaan vuoteen 2040 mennessä 15–64 – vuotiaiden osuus Hollolassa vähenee reilulla prosentilla.

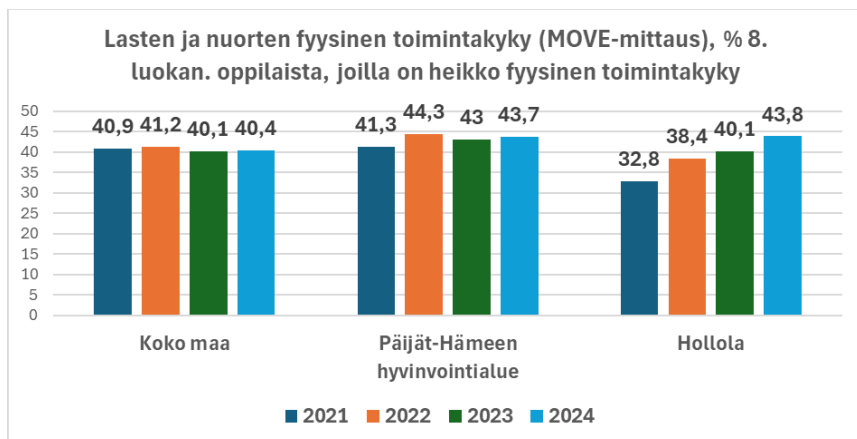
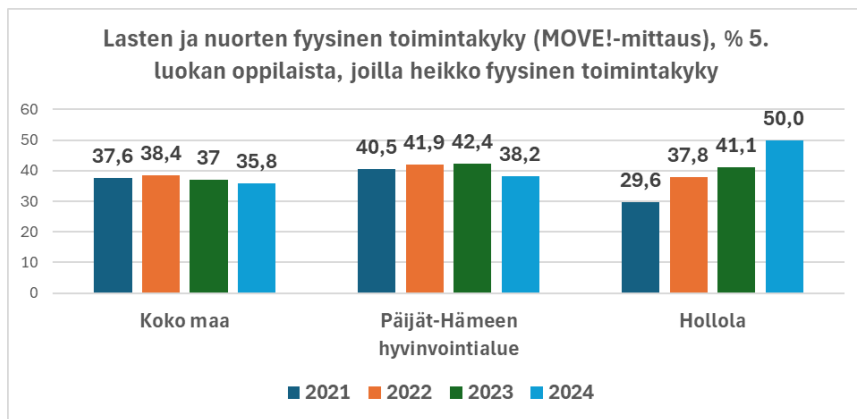
1.2.2 Elintavat

Kuviot 4-6. Indikaattorit ilmaisevat Suomessa asuvien 2-16-vuotiaiden ylipainon (ml. lihavuus) yleisyyden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä, jolle on saatavilla pituus- ja painotieto kalenterivuoden ajalta.

Kuvio 7. Indikaattori ilmaisee koululounaan vähintään yhtenä päivänä kouluviikon aikana syömättä jättävien peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa.

Kuviot 8. ja 9. Indikaattorit ilmaisevat prosenttiosuudet niistä 5 ja 8. luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien Move!-mittauksien mukaan.

Yhteenveto elintavoista

- Ylipainon yleisyys, % - osuus 2-16 vuotiailla kasvaa iän myötä. Hollolassa 2-6- vuotiaista ylipainoisia on 16,9 % lapsista. 13-16-vuotiaiden osalta ylipainoisia on jo 24,5 %. Tilanne on samansuuntainen, kun vertailuun otetaan mukaan Koko maan ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen tuoreimmat luvut.
- Ei syö koululounasta päivittäin, % osuus 8. ja 9. luokan oppilaista on Hollolassa vähentynyt vuosien 2021-2023 kouluterveyskyselyn tuloksien perusteella. Luvut ovat Hollolassa alhaisempia kuin Koko maan tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueen osalta.
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky Hollolassa (MOVE-mittaukset 5. ja 8. luokan oppilailla) on heikko 50 % 5. luokan oppilaista ja 43,8 % 8. luokan oppilaista. Yhä suuremmalla osalla hollolalaisista lapsista ja nuorista on heikko fyysinen toimintakyky MOVE-mittausten mukaan.

Ylipainoisten lasten ja nuorten suuri osuus.

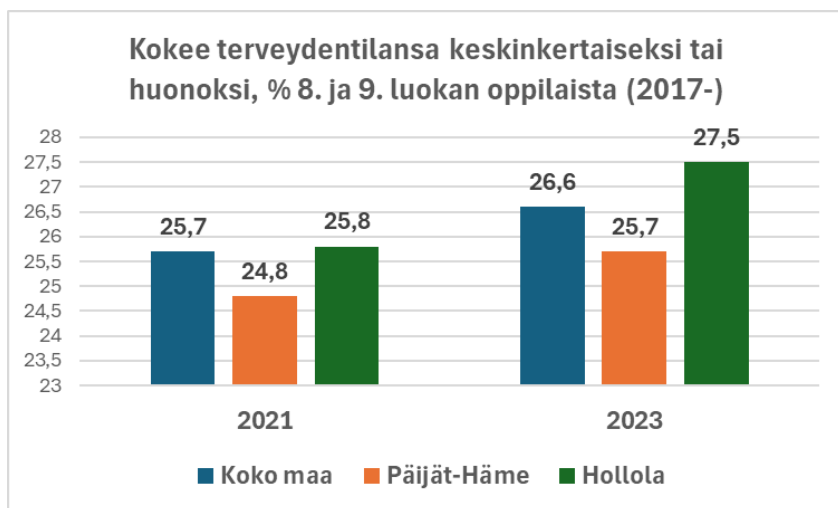
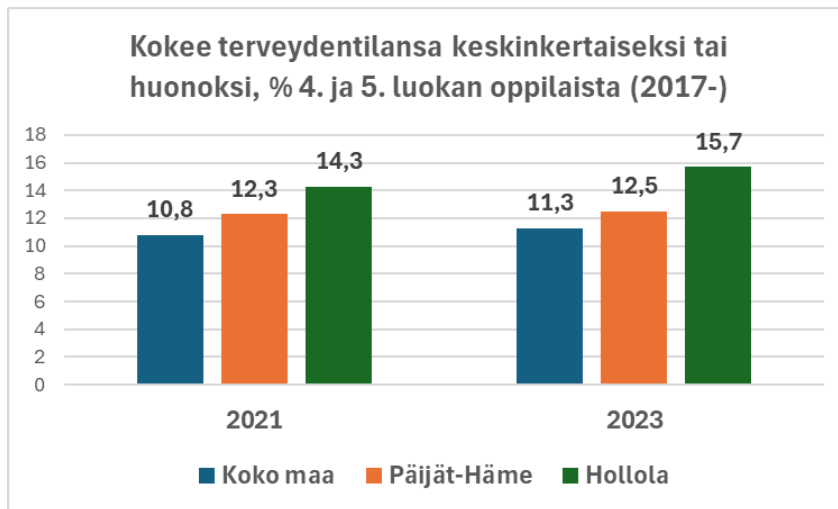
Ei syö koululounasta päivittäin, % osuus 8. ja 9. luokkalaisista kouluterveyskyselyn tuloksien mukaan on vähentynyt vuosien 2021–2023 reilut 6 %.

Yhä suuremmalla osalla hollolalaisista lapsista ja nuorista on heikko fyysinen toimintakyky.

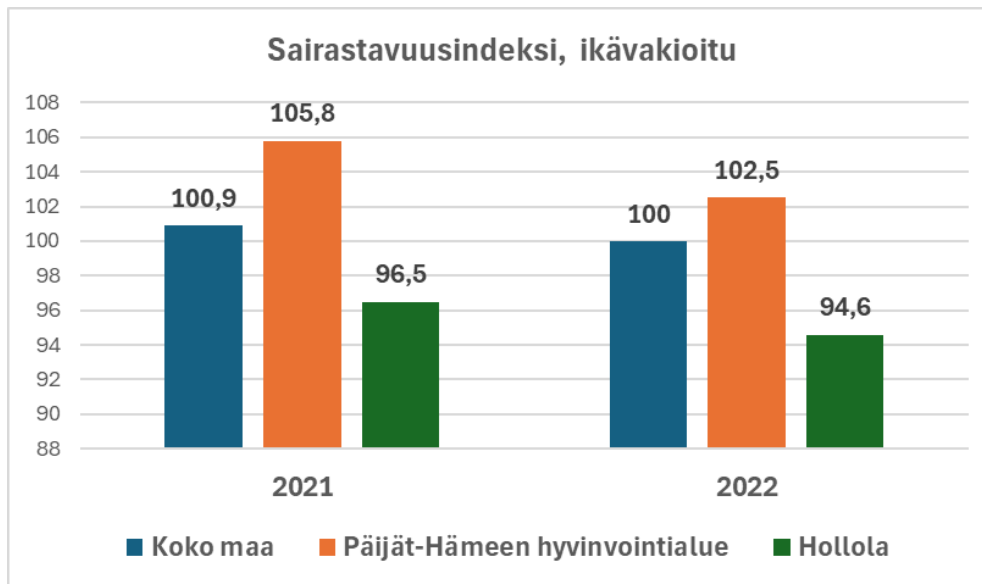

Kuva 2. Salpakankaan koulun ruokala.

1.2.3 Terveydentila

Kuviot 10. ja 11. Indikaattorit ilmaisevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai melko tai erittäin huonoksi kokevien peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokissa.

Kuvio 12. Indikaattori ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä.

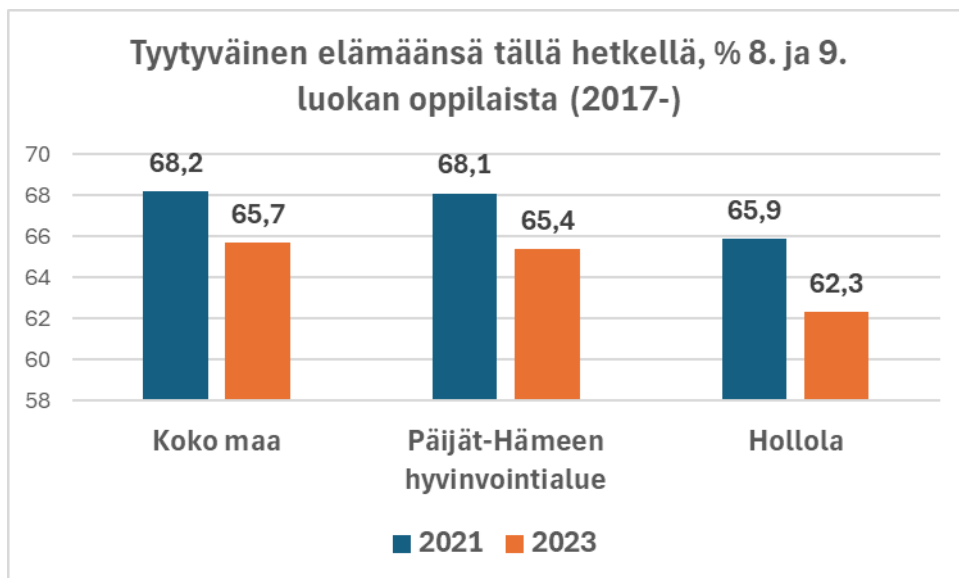
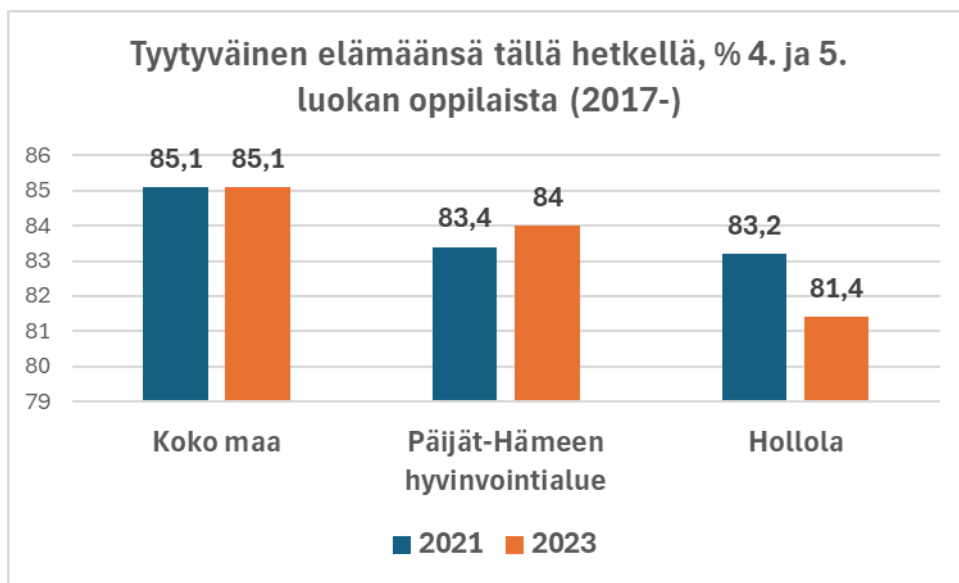
Yhteenveto terveydentilasta

- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan terveydentilansa keskinkertaiseksi tai melko tai erittäin huonoksi kokevien peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten osuus Hollolassa on suurempi kuin koko maassa tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. 4. ja 5. luokkalaisten osuus on Hollolassa 15,7 % ja 8. ja 9. luokkalaisten osuus peräti 27,5 %.
- Sairastavuusindeksin mukaan hollolalaiset sairastavat Koko maan sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen väestöä vähemmän.

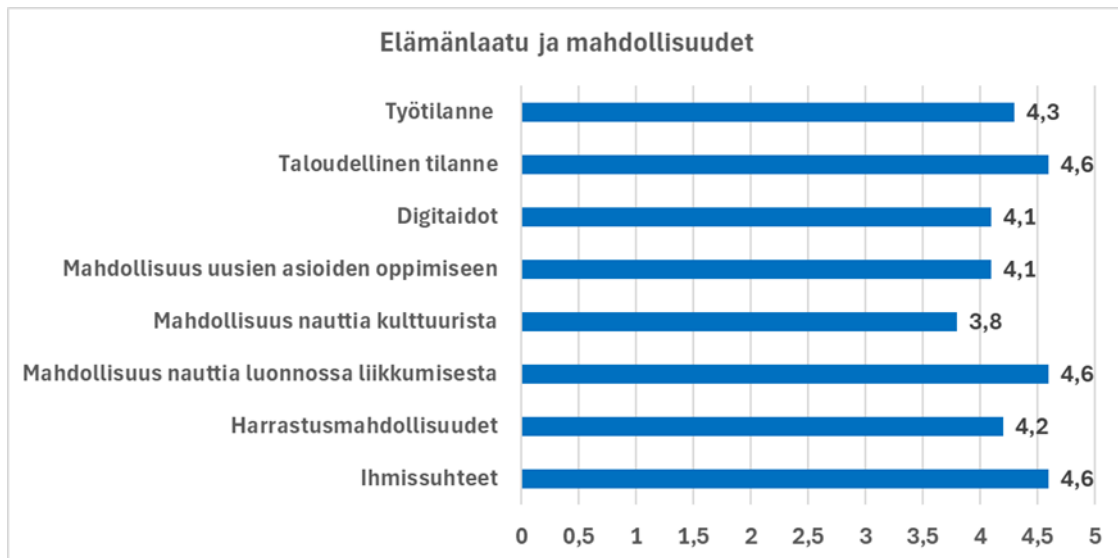
Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai melko tai erittäin huonoksi kokevien osuus sekä 4. ja 5. että 8. ja 9. luokkalaisten osalta on Hollolassa suuri.

Hollolassa sairastetaan vähemmän kuin yleisesti koko maassa tai Päijät-Hämeessä.

1.2.4 Elämänlaatu

Kuviot 13. ja 14. Indikaattorit ilmaisevat niiden peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokissa, jotka ovat erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Elämään tyytyväisyyden mittaamisen yhdellä kysymyksellä on todettu väestötasolla yhtä luotettavaksi kuin useilla kysymyksillä mittaamisen.

Kuvio 15. Elämänlaatu ja mahdollisuudet. Millainen merkitys seuraavilla asioilla on hyvinvoinnillesi? (Hyvinvointikysely Päijät-Hämeen kuntien asukkaille 2024).

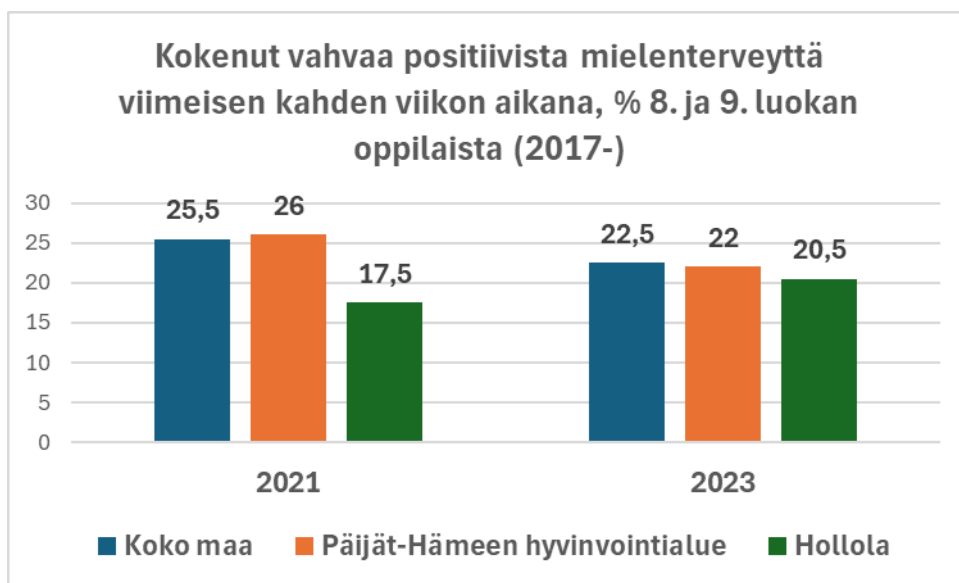
Yhteenveto elämänlaadusta

- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisista erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä on Hollolassa 4. ja 5. luokkalaista 81,4 % ja 8. ja 9. luokkalaisista 62,3 %. Luvut ovat molemmissa ikäluokissa muutamia prosenteja sekä koko maan että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja alhaisempia.
- Päijät-Hämeen hyvinvointikyselyn 2024 elämänlaatua ja mahdollisuuksia kysyttäessä hollolalaiset kokivat, että taloudellisella tilanteella, mahdollisuudella nauttia luonnosta liikkumisesta sekä ihmissuhteilla oli suurin merkitys vastaajien hyvinvointiin.

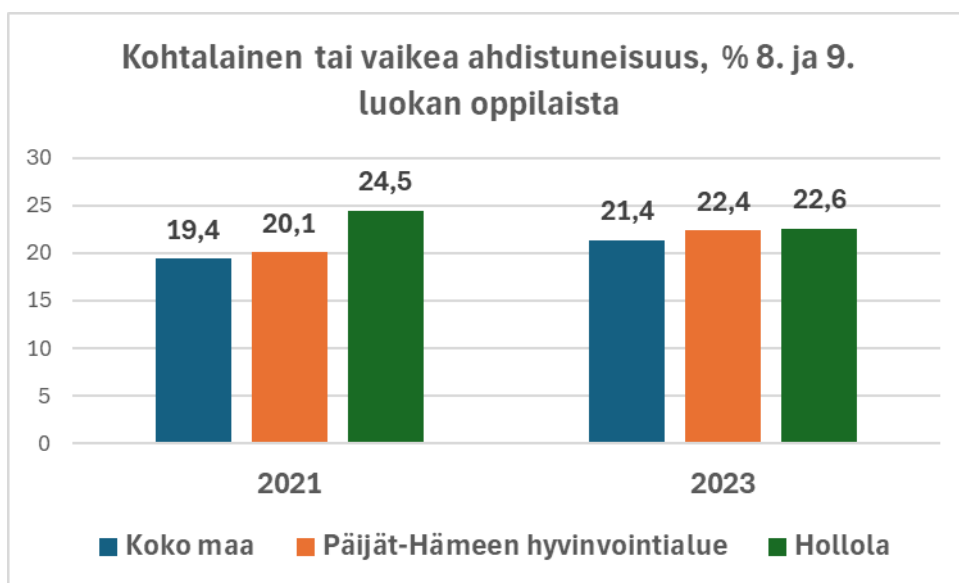
Erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä olevien osuus 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisista on Hollolassa hieman pienempi verrattuna koko maahan tai Päijät-Hämeen alueeseen.

Mahdollisuus nauttia luonnossa liikkumisesta, hyvillä ihmissuhteilla sekä taloudellisella tilanteella on suuri merkitys kuntalaisten hyvinvointiin.

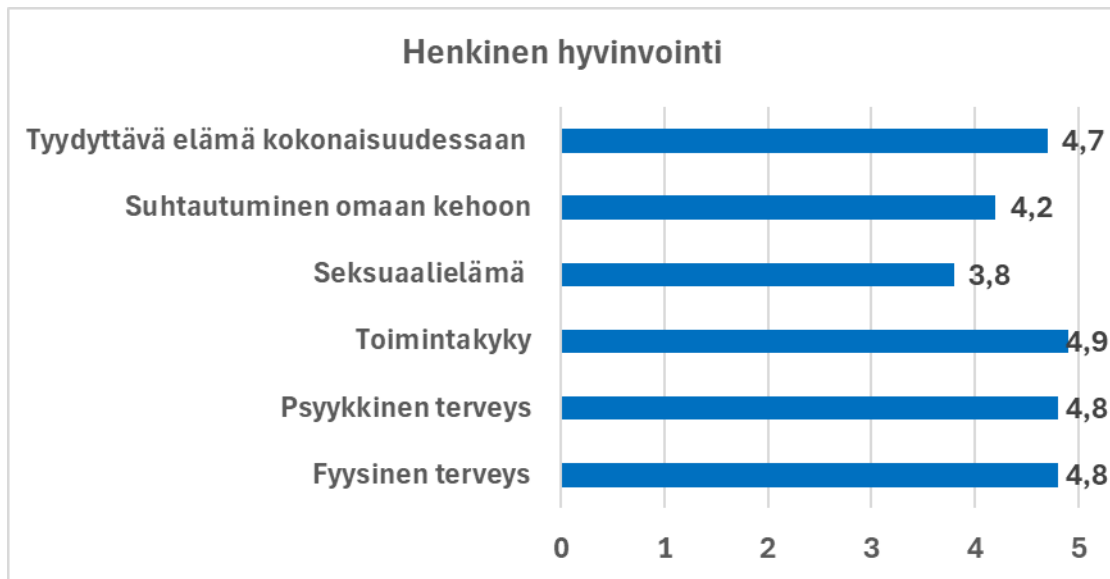
1.2.5 Mielenterveys

Kuvio 15. Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka ovat kokeneet vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana.

Kuvio 16. Indikaattori ilmaisee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuuden (%) peruskoulun 8. ja 9.luokan oppilaista ko. ikäluokassa, jotka vastasivat kouluterveyskyselyn ko. kysymykseen.

Kuvio 17. Henkinen hyvinvointi. Millainen merkitys seuraavilla asioilla on hyvinvoinnillesi? (Hyvinvointikysely Päijät-Hämeen kuntien asukkaille 2024).

Yhteenveto mielenterveydestä

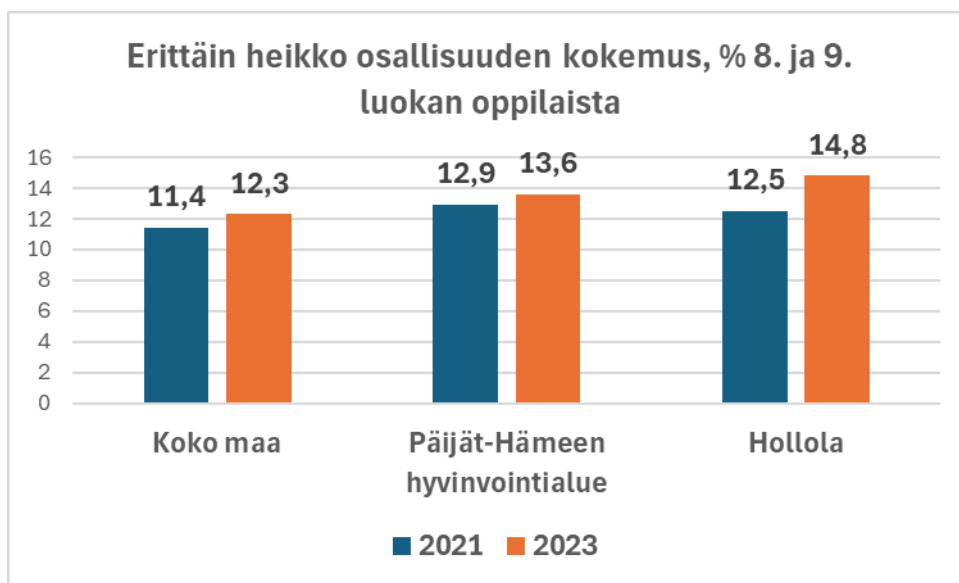
- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan hollolalaisista peruskoulun 8. ja 9. luokkalaista on kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana 20,5 % oppilaista. Luku on hieman Koko maan sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja alhaisempi.
- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuus hollolalaisista peruskoulun 8. ja 9.luokan oppilaista on 22,6 %. Lukema on Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa samalla tasolla ja prosentin Koko maan lukua korkeampi.
- Päijät-Hämeen hyvinvointikyselyn 2024 henkiseen hyvinvointiin vaikuttavat eniten toimintakyky, psyykkinen ja fyysinen terveys sekä tyydyttävä elämä kokonaisuudessaan.

Positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana kokeneiden 8. ja 9. luokkaisten lukumäärä on hieman alhaisempi kuin koko maassa tai Päijät-Hämeen alueella.

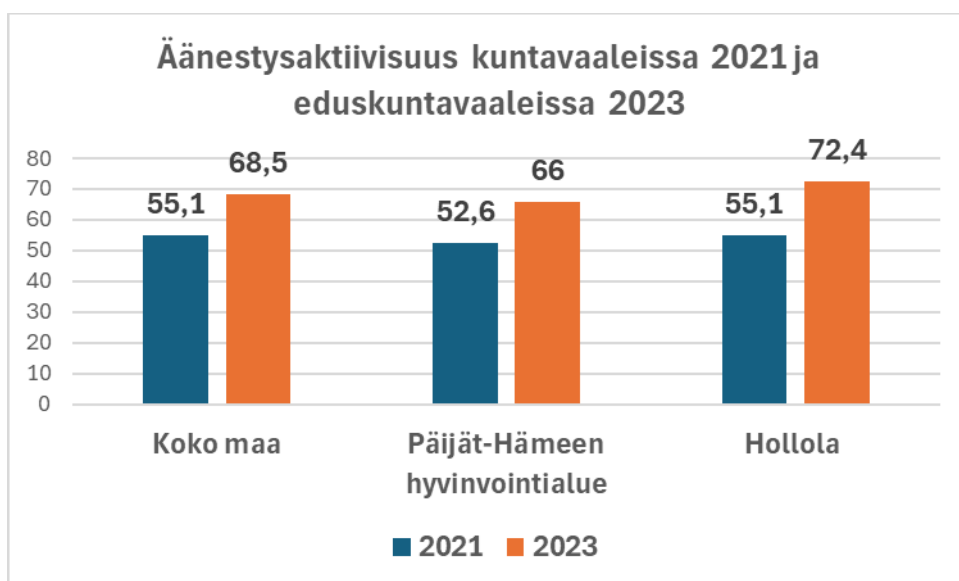
Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden osuus 8. ja 9. luokkalaista on samalla tasolla koko Päijät-Hämeen alueella.

Hollolalaisten henkiseen hyvinvointiin vaikuttaa eniten hyvä toimintakyky, psyykkinen ja fyysinen terveys sekä kokonaisuudessaan tyydyttävä elämä.

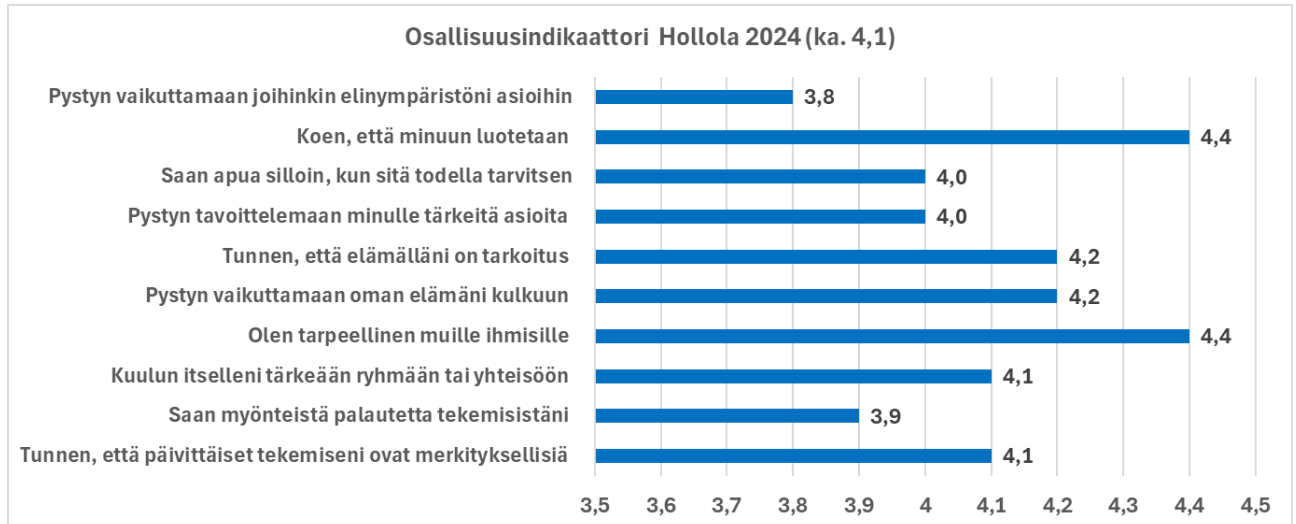
1.2.6 Osallisuus

Kuvio 17. Indikaattori ilmaisee erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten prosenttiosuuden.

Kuvio 18. Indikaattori kuvaa äänestysprosenttia viimeisimmissä kuntavaaleissa 2021 ja eduskuntavaaleissa 2023. Äänestysprosentti kertoo äänestäneiden osuuden äänioikeutetuista. Äänioikeus on jokaisella Suomen kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta.

Kuvio 19. Osallisuutta voidaan mitata terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kehittämällä osallisuusindikaattorilla, joka muodostuu kymmenestä väittämästä (Hyvinvointikysely Päijät-Hämeen kuntien asukkaille 2024).

Yhteenvedo osallisuudesta

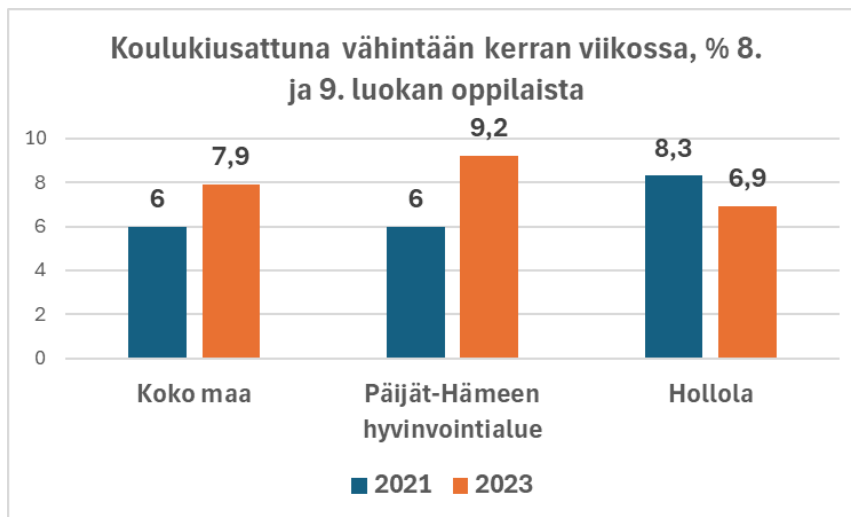
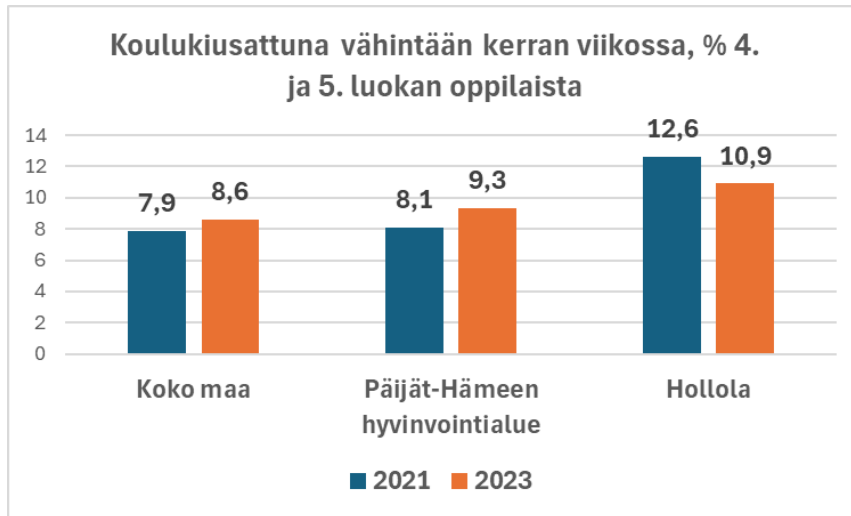
- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden hollolaisten peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuus on 14,8 %. Lukema on hieman sekä Koko maan että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja korkeampi.
- Äänestysaktiivisuus on ollut Hollolassa hyvällä tasolla viimeisimmissä kuntavaaleissa (55,1 %) sekä eduskuntavaaleissa (72,4 %). Äänestysaktiivisuus on korkeampi kuin Koko maassa tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.
- Osallisuusindikaattorin vastauksien keskiarvo 4,1 osoittaa, että kuntalaisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla.

Heikkoa osallisuutta kokeneiden 8. ja 9. luokkalaisten osuus on hieman korkeampi kuin koko maassa tai Päijät-Hämeen alueella.

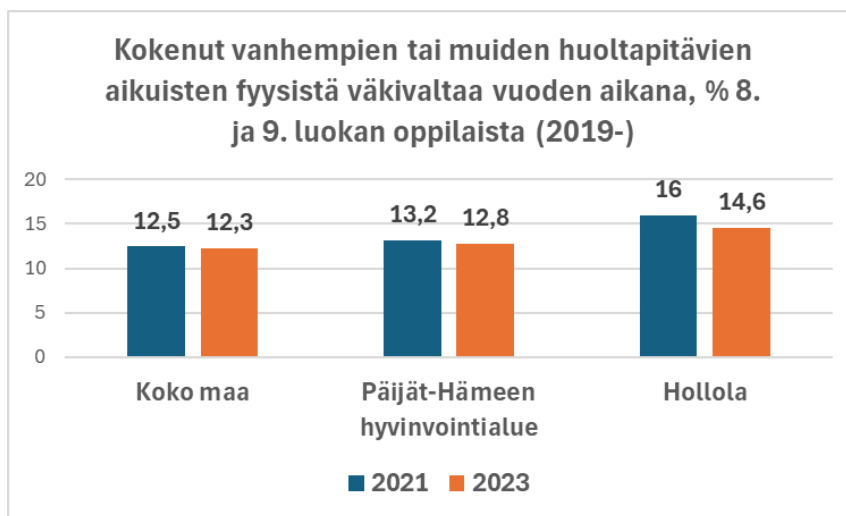
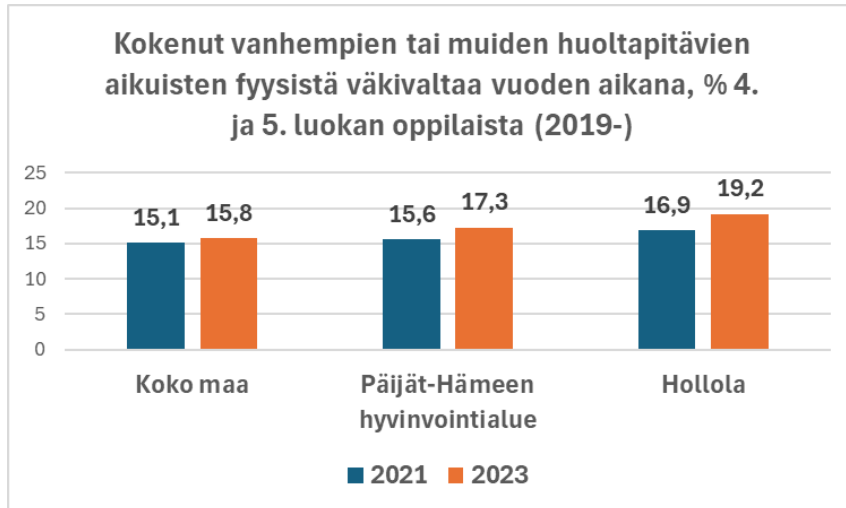
Äänestysaktiivisuus on ollut Hollolassa hyvä sekä viimeisimmissä kunta- että eduskuntavaaleissa.

Osallisuusindikaattori kuvailee ihmisten kokemusta merkityksellisyydestä, uskoa toimintamahdollisuuksiin, uskoa vaikutusmahdollisuuksiin omassa elämässä ja elinympäristössä, sekä sosiaalista vuorovaikutusta. Osallisuusindikaattorin vastauksien keskiarvo 4,1 osoittaa, että kuntalaisten osallisuuden kokemus on hyvällä tasolla.

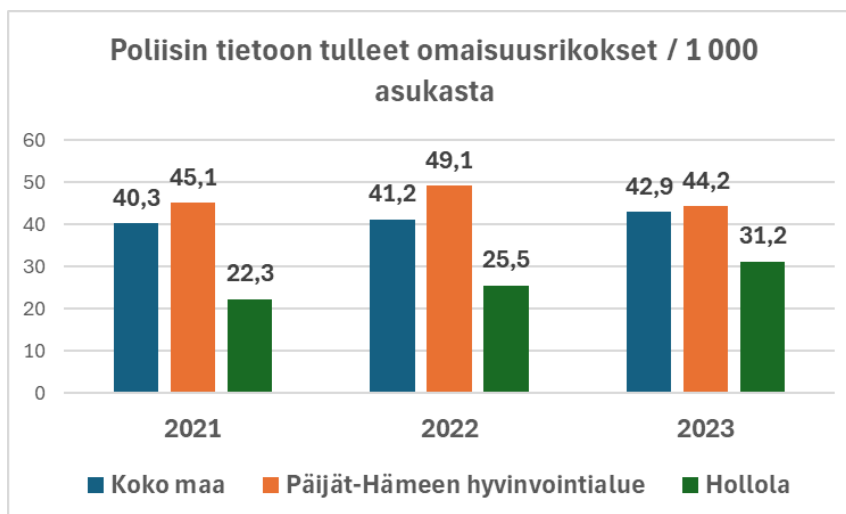
1.2.7 Turvallisuus

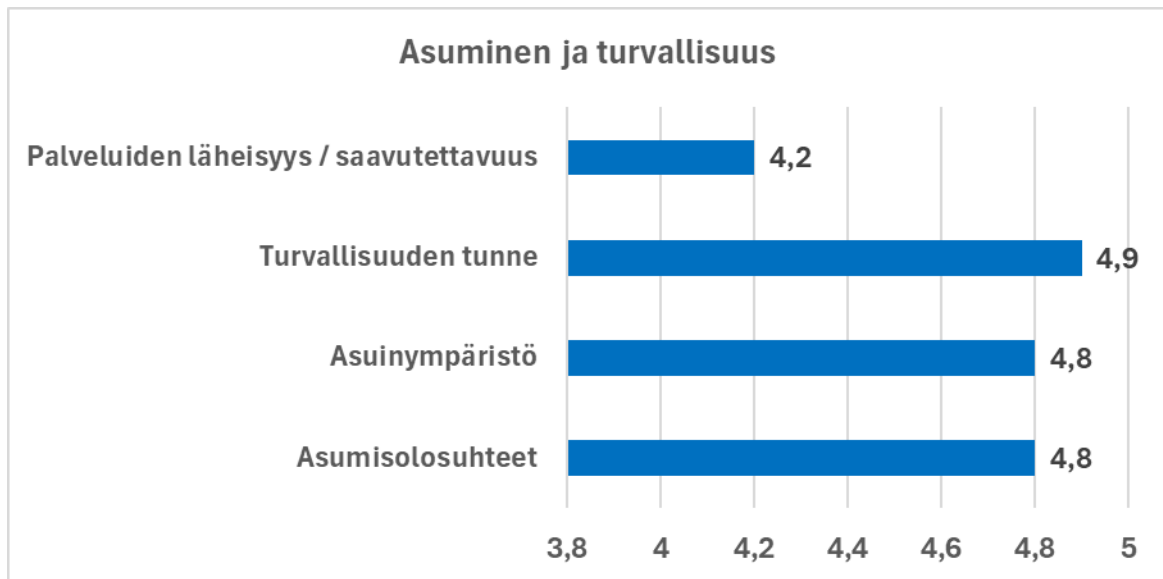
Kuviot 19. ja 20. Indikaattorit ilmaisevat koulukiusaamisen kohteeksi kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana joutuneiden peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokissa.

Kuviot 21. ja 22. Indikaattorit tuottavat tietoa niiden peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokan oppilaiden osuudesta (%), jotka ovat kokeneet vanhempien tai muun huoltapitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana.

Kuvio 23. Indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten osuuden tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan.

Kuvio 24. Asuminen ja turvallisuus. Minkälainen merkitys seuraavilla asioilla on hyvinvoinnillesi? (Hyvinvointikysely Päijät-Hämeen kuntien asukkaille 2024).

Yhteenveto turvallisuudesta

- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan Hollolassa koulukiusaamisen kohteeksi kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana joutuneiden peruskoulun 4. ja 5. osuus on hieman korkeammalla tasolla kuin Koko maassa tai Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. 8. ja 9. luokkalaisten osalta sen sijaan ollaan tässä vertailussa hieman alhaisemmalla tasolla.
- Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan Hollolassa peruskoulun 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokan oppilaiden osuus (%), jotka ovat kokeneet vanhempien tai muun huoltapitävien aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana on 4. ja 5. luokkalaisten osalta 19,2 %. Lukema on sekä Koko maan että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja muutaman prosentin korkeampi. 8. ja 9. luokkalaisten osalta luku on 14,6 % ja myös se on sekä Koko maata että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja hieman korkeampi.
- Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten osuuden tuhatta asukasta kohti on Hollolassa vuonna 2023 ollut 31,2 %. Luku on sekä Koko maata että Päijät-Hämeen hyvinvointialueen lukuja yli 10 % alhaisempi.
- Päijät-Hämeen hyvinvointikyselyssä 2024 kysyttiin asumiseen ja turvallisuuteen vaikuttavia hyvinvointitekijöitä. Turvallisuuden tunne, asuinympäristö ja asumisolosuhteet nousivat vastauksista esille.

Koulukiusaamista esiintyy enemmän ja se on lisääntynyt viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokkalaisilla. Sen sijaan 8. ja 9. luokkalaisilla kiusaaminen on selvästi vähentynyt.

Viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan vanhempien tai muun huolta-pitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana kokeneiden 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten osuus on Koko maata sekä Päijät-Hämeen aluetta suurempi.

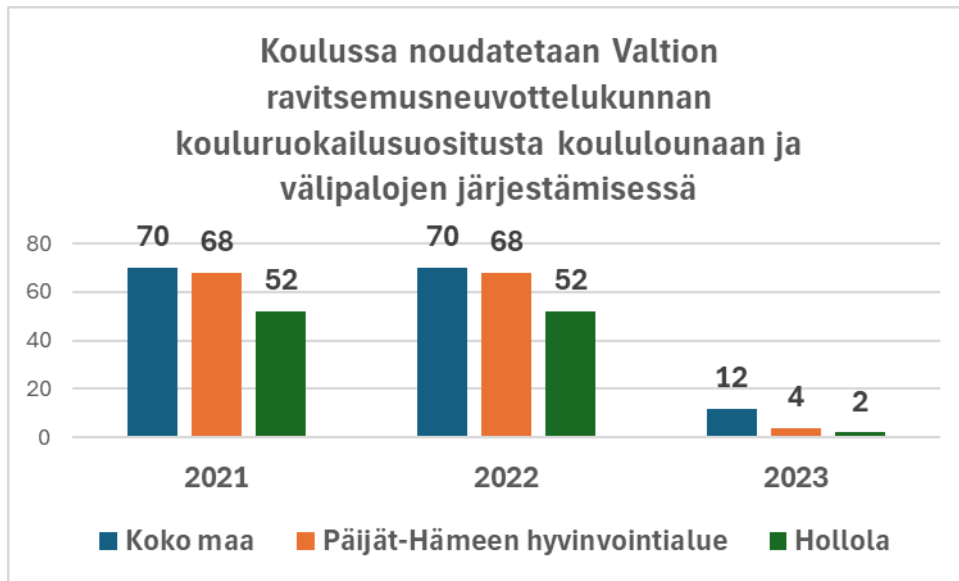
Poliisin tietoon tulleiden omaisuusrikosten määrä on Hollolassa matalalla tasolla.

Turvallisuuden tunne, asuinympäristö ja asumisolosuhteet vaikuttavat eniten hollolalaisten asumiseen ja turvallisuuteen liittyviin hyvinvointitekijöihin.

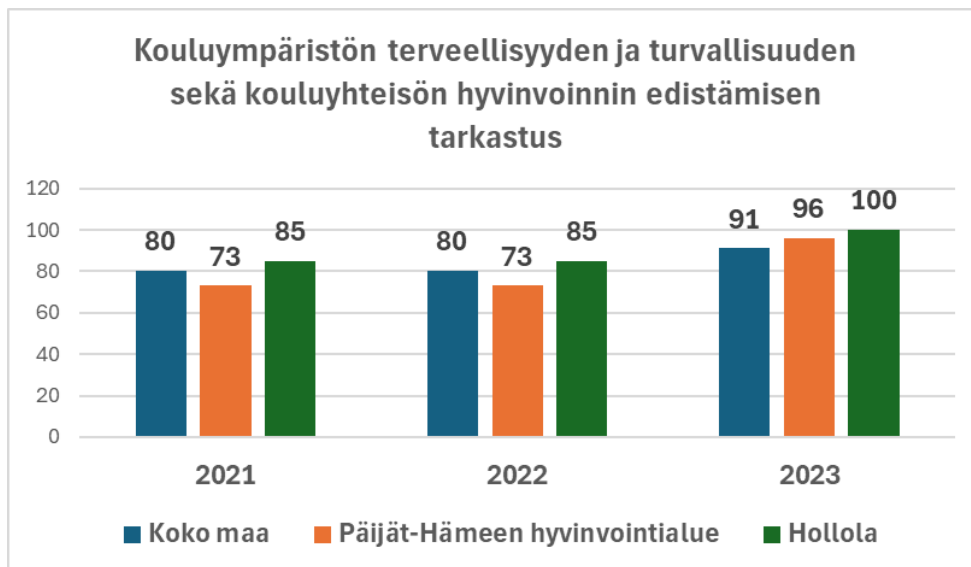

Kuva 3. Poika pyöräilee.

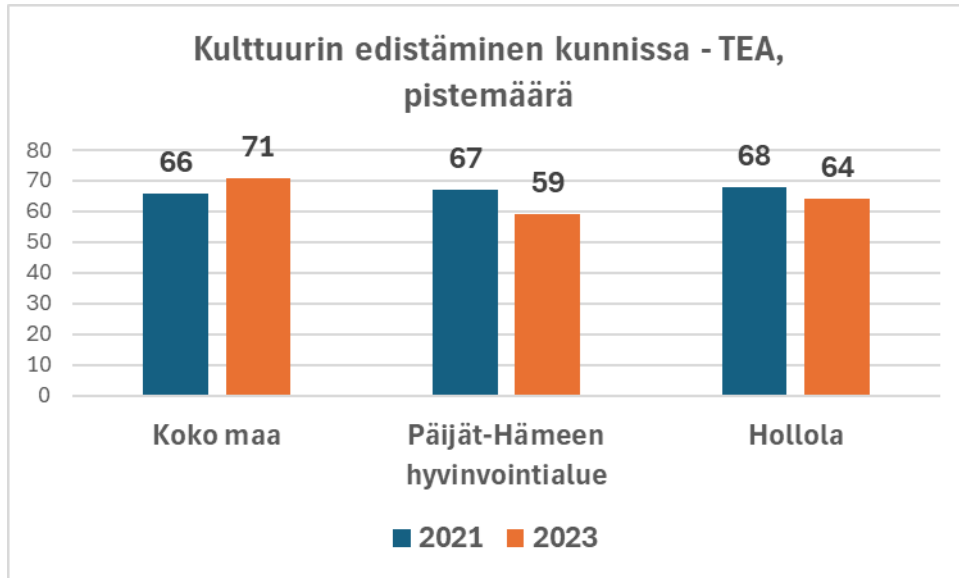
1.3 Tehdyt toimet kunnassa

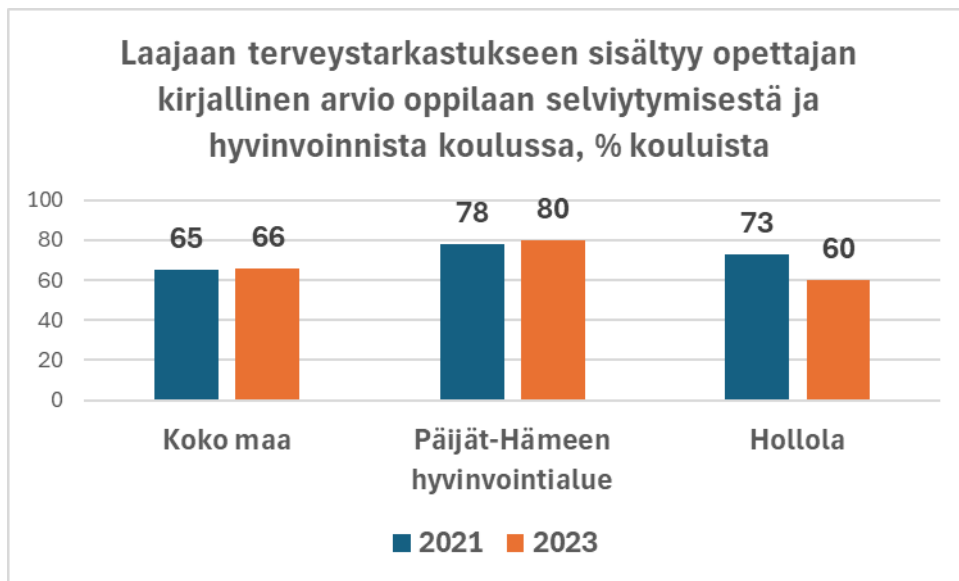
Kuvio 24. Indikaattori ilmaisee pistemäärän, joka on oppilasmäärällä painotettu prosenttiosuus kunnan kouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.

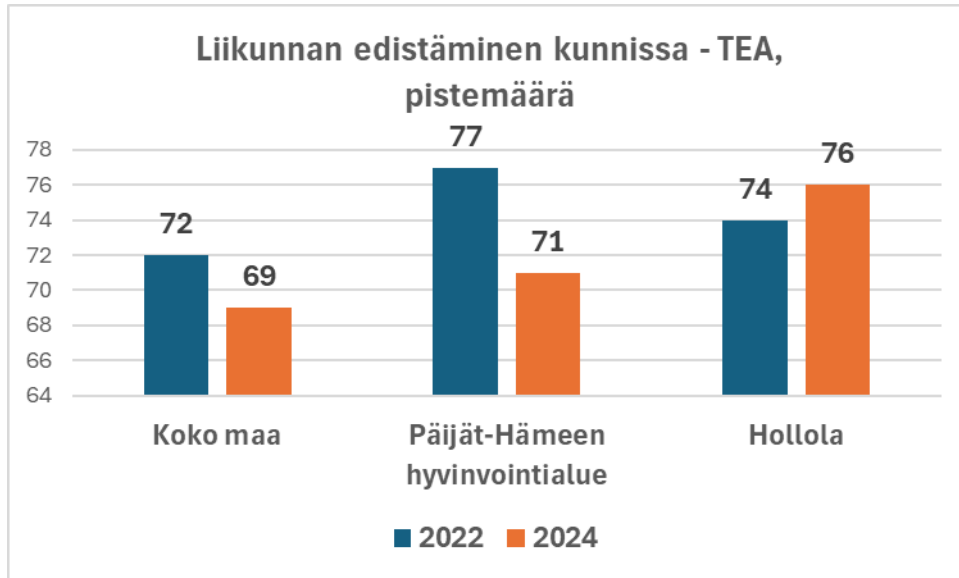
Kuvio 25. Indikaattori ilmaisee pistemäärän, joka on oppilasmäärällä painotettu prosenttiosuus kunnan kouluista, joissa tarkastus on tehty kolmen vuoden sisällä. Kunta tarkastaa kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin kolmen vuoden välein. Tarkastus todennetaan tarkastusraportilla.

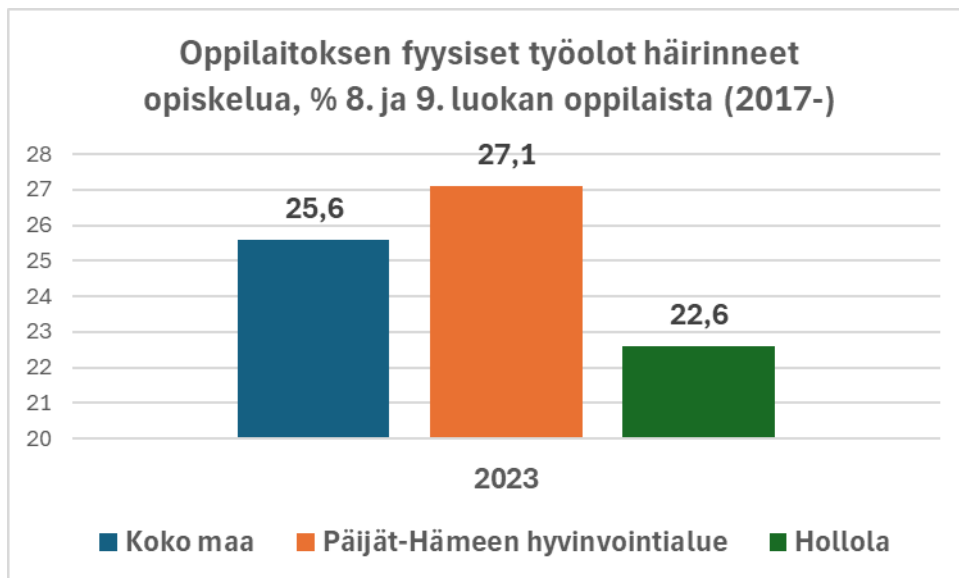
Kuvio 26. Indikaattori kuvaa kulttuurin edistämisestä kunnassa vastaavan tahon terveydenedistämisaktiivisuutta.

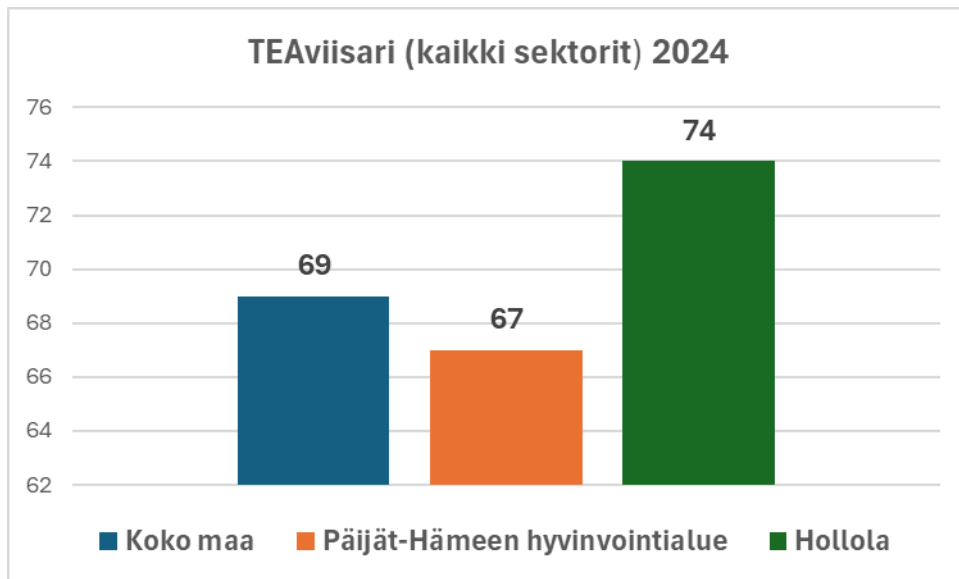
Kuvio 27. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden kouluista, joissa laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa.

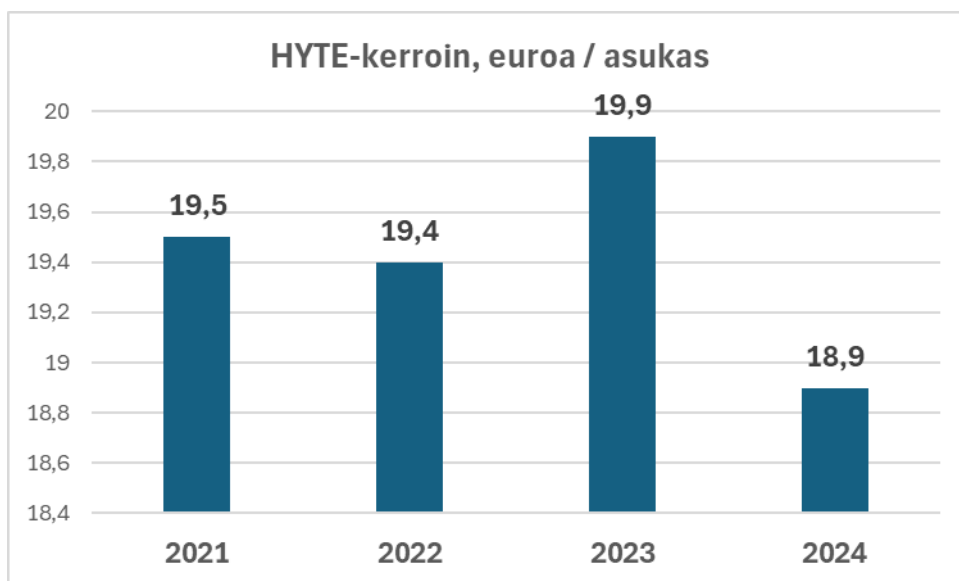
Kuvio 28. Indikaattori kuvaa liikunnan edistämisestä kunnassa vastaavan tahon terveydenedistämisaktiivisuutta.

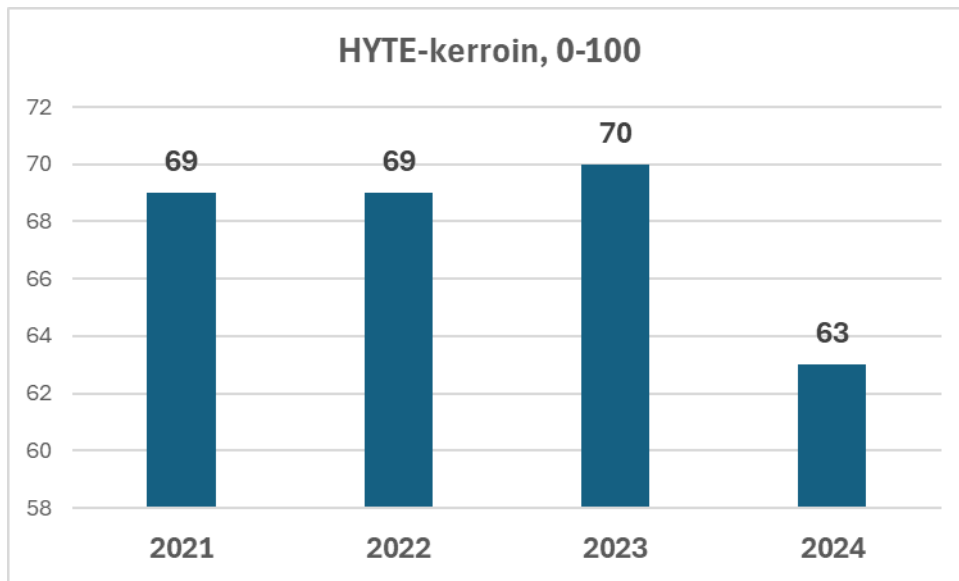
Kuvio 29. Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat, että oppilaitoksen fyysiset työolot ovat häirinneet opiskelua.

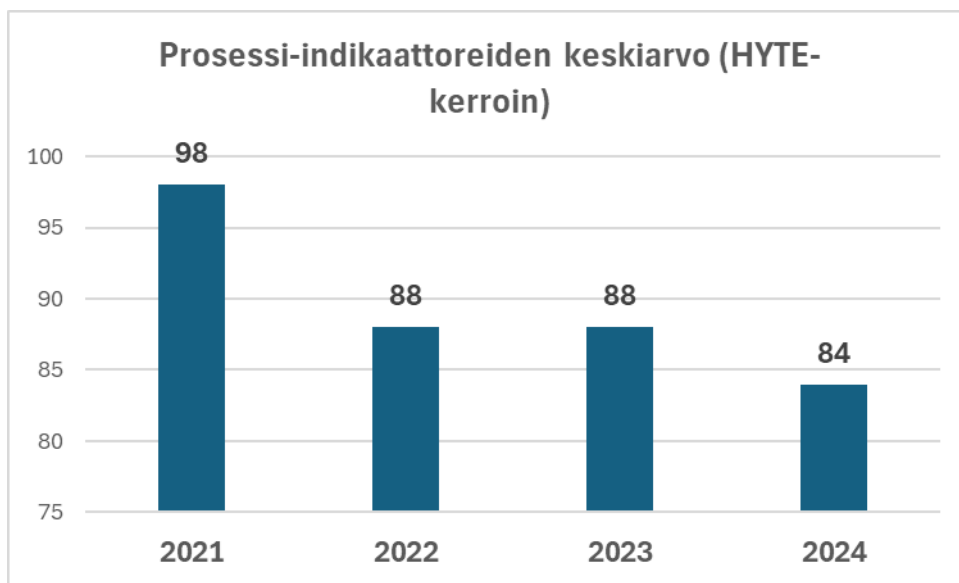
Kuvio 30. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos kerää kahden vuoden välein tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruilla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkeushallinnollisia toimintakäytäntöjä. Mitattavat sektorit ovat: kuntajohto, liikunta, perusopetus, kulttuuri, ammatillinen opetus, lukiopetus ja hyvinvointialue.

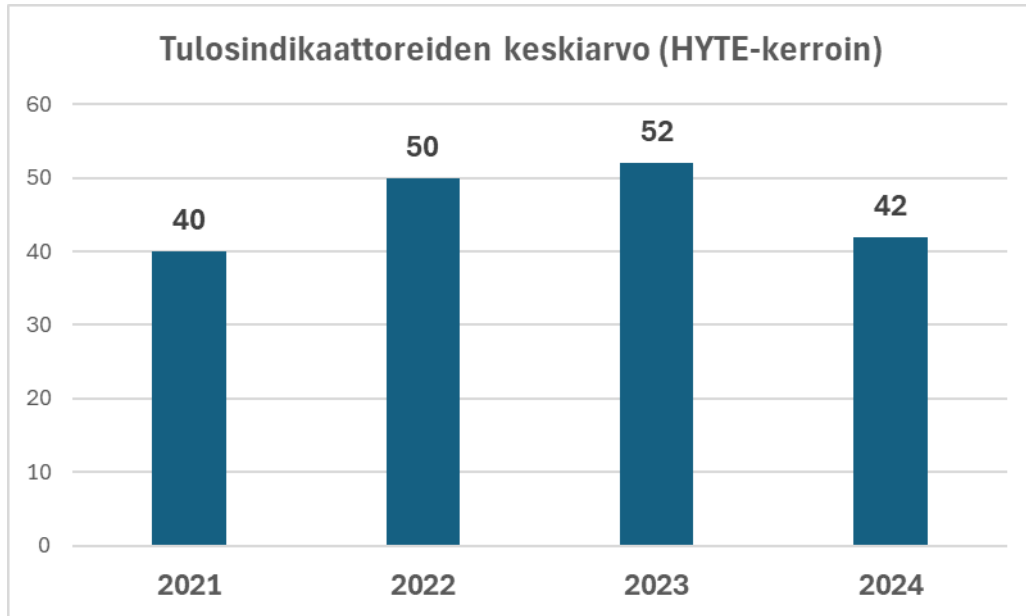
Kuvio 31. Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen arvon muutettuna euroiksi asukasta kohden.

Kuvio 32. Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0 - 100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.

Kuvio 33. Indikaattori ilmaisee prosessi-indikaattoreiden keskiarvon asteikolla 0 - 100.

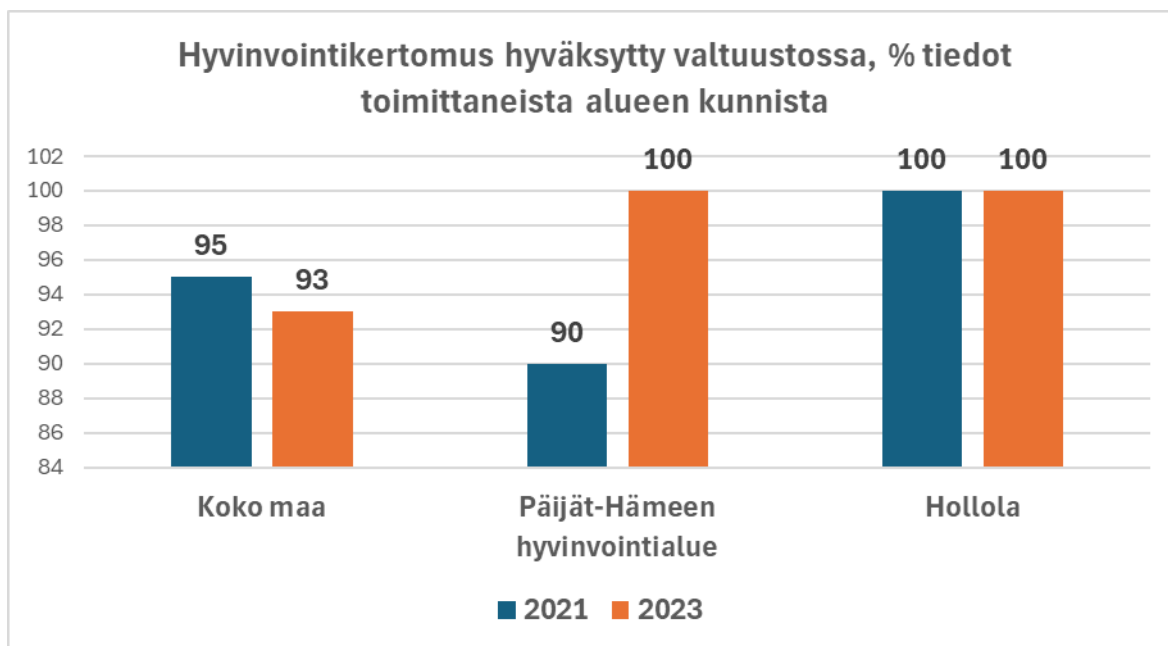

Kuvio 34. Indikaattori ilmaisee tulosindikaattoreiden keskiarvon asteikolle 0 - 100.

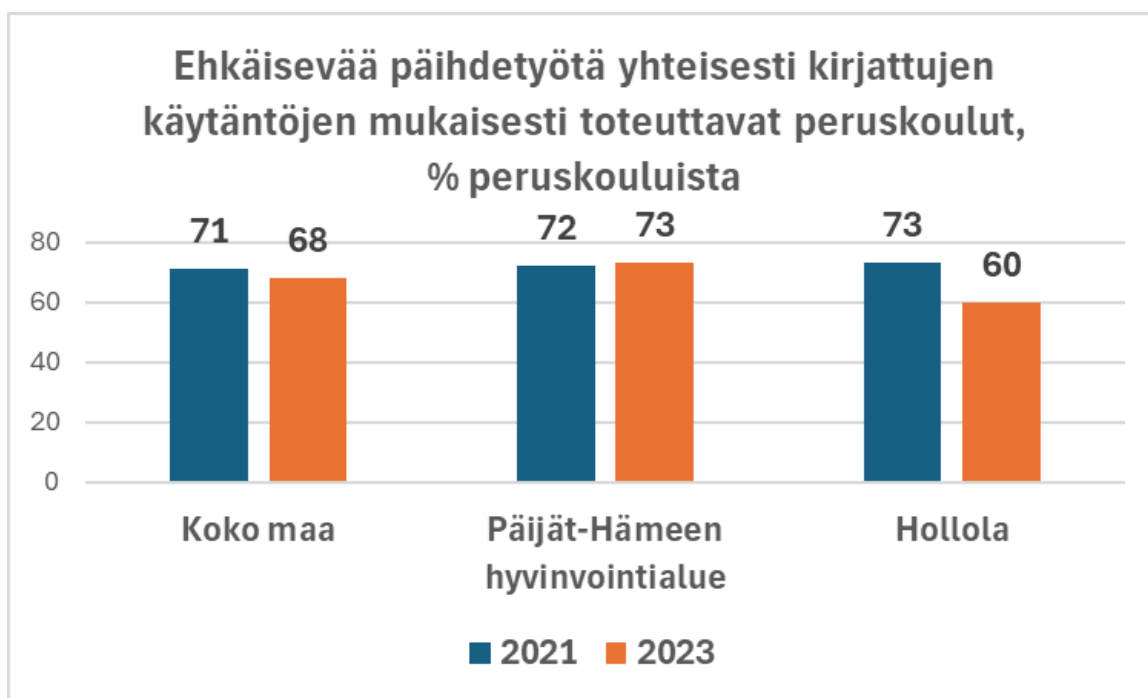

Kuva 4. Hyvä Fiilis – tapahtuma Hollolan torilla vuonna 2022.

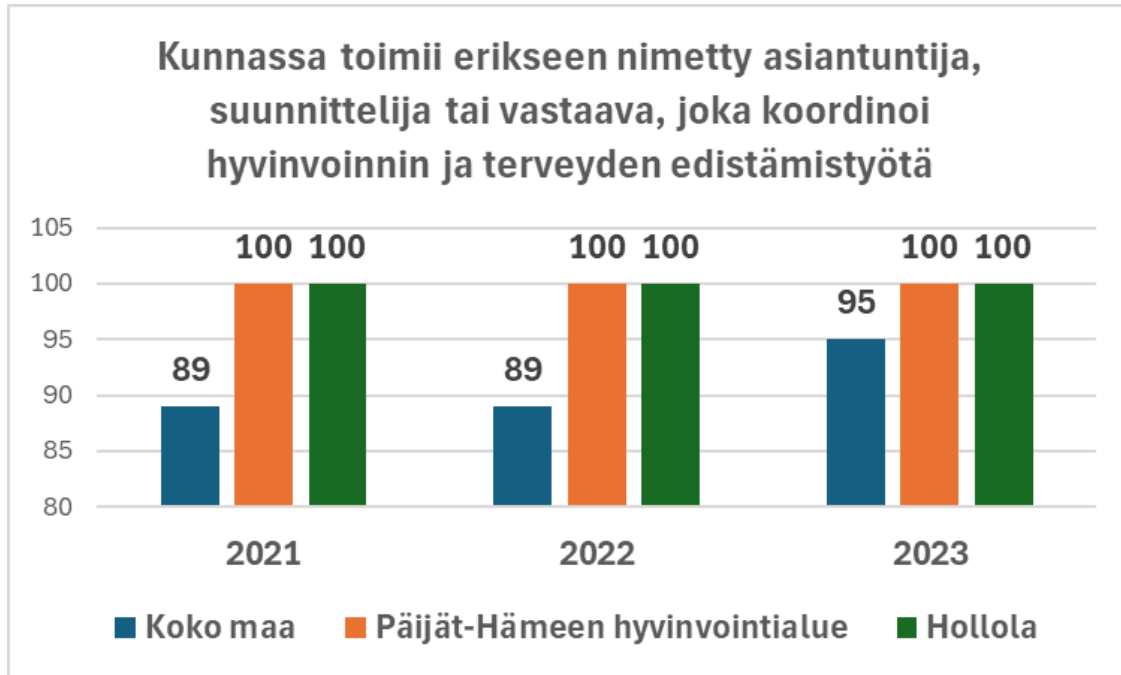
1.4 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Hollolassa

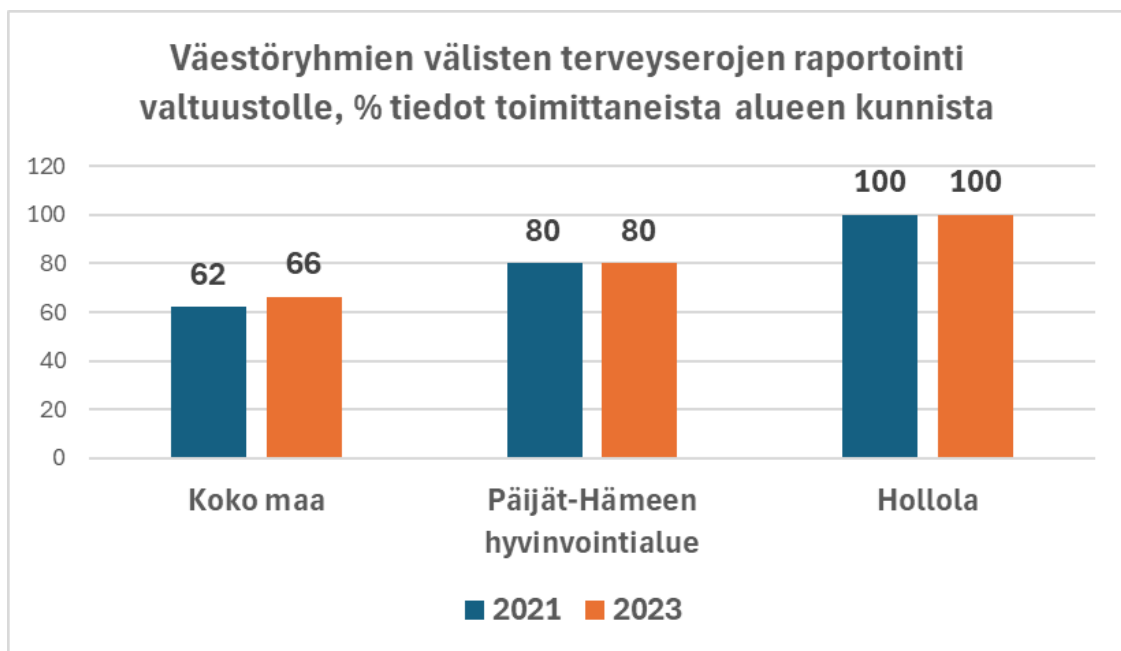
Kuvio 39. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on laadittu kunnanvaltuuston hyväksymä terveydenhuoltolain 12 §:n mukainen laaja hyvinvointikertomus.

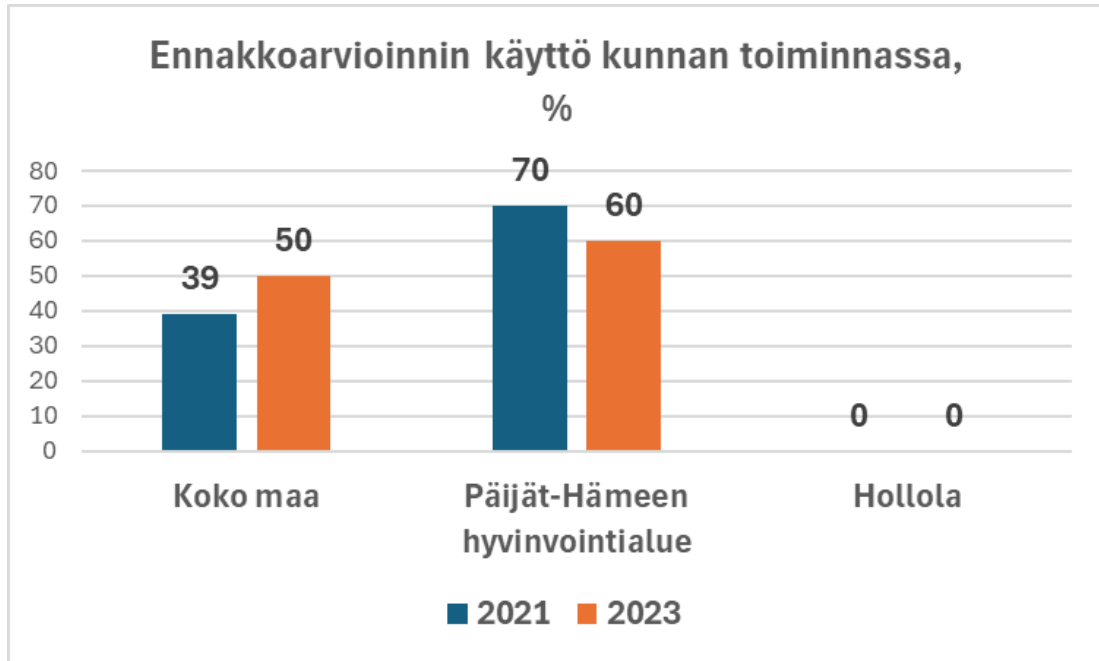
Kuvio 40. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden kouluista, joissa on yhteisesti sovittu kirjattu käytäntö tai toimintaohje päihteiden käytön ehkäisemisestä sekä oppilaiden ja henkilökunnan tupakkatuotteiden käyttöön puuttumiseksi koulun alueella.

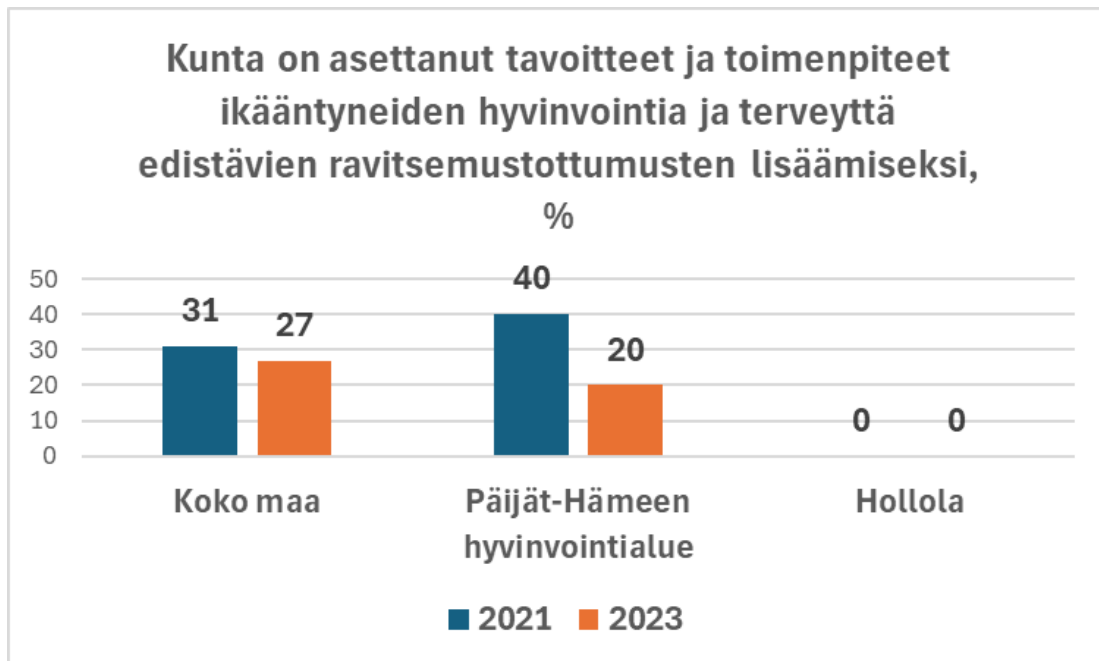
Kuvio 41. Indikaattori ilmaisee sitä, toimiiko kunnassa erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Kuvio 42. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa raportoitiin valtuustolle väestöryhmien välisiä terveyseroja esimerkiksi sosioekonomisen aseman, koulutuksen tai sukupuolen mukaan.

Kuvio 43. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on tehty päätös ennakkoarvioinnin (EVA) käytöstä kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien päätösten valmistelussa (esim. sukupuolivaikutukset, lapsivaikutukset, sosiaaliset vaikutukset, eri väestöryhmiin kohdistuvat vaikutukset, vaikutukset alueellisiin eroihin).

Kuvio 44. Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on määritetty toimenpiteitä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi.

2 KUNNAN PALVELUALUEET TUOTTAVAT

2.1 Sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualue

Tämän palvelualueen osalta esimerkkejä sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen johdoryhmän kokouksessa 28.1.2025.

Kouluun kiinnittymisen malli

- Alueellinen poissaoloihin puuttumisen malli (osana SKY-hanketta).
- Veturi-, Vaihte ja Potkuri -luokka toiminta (tukee kouluun kiinnittymistä).
- Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistaminen ja kehittäminen.
- Parimuotoinen koulunuorisotyö.

Digikompetenssin vahvistaminen

- Osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (lapset, nuoret, henkilöstö).
- Uusia kykyjä, valmiuksia, keinoja ja tapoja toimia ja toteuttaa toimintaa.
- Someturvan käyttöönotto.
- Kyvykkyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä.
- Toteutettu/tuettu erityisesti: Digitaidot nosteeseen (Perusopetus) sekä digipedagogiikan juurruttaminen ja tasa-arvon luominen digiosaamisessa (Varhaiskasvatus) hankkeiden kautta.

Kunta mahdollistaa ja tukee harrastamista

- Harrastamisen Suomen malli ja harrastuskysely lapsille ja nuorille.
- Etsivä harrastustoiminta.
- Ohjausta ja neuvontaa.
- Maksuttomat tilat ja avustukset.
- Yhdistysyhteistyö ja vapaaehtoistoiminnan verkostoyhteistyö.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen vastaaminen ketterästi

- Uuden yksikön perustaminen vuonna 2023 (varhaiskasvatukseen).
- Varhaiskasvatuksessa on otettu lainmukainen kolmitasoinen tuki käyttöön 1.8.2022 alkaen.
- Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävä on perustettu Hollolan kuntaan 2024. Vuonna 2030 jokaisessa lapsiryhmässä tulee 2/3 työntekijästä olla varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi.
- Luontoryhmän perustaminen.

Kirkas hyvinvointisuunnitelma malli valmis

- Tavoite toteutetaan osana kunnan lakisääteistä hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyötä.
- Hyvinvointisuunnitelma laaditaan kunnassa kerran valtuustokaudessa ja tätä mallia hyödynnetään seuraavan suunnitelman laatimisprosessissa syksyllä 2025.

Mahdollistaa ja kannustaa terveellisiin valintoihin arjessa. Tällä valtuustokaudella on panostettu muun muassa liikkumiseen, ruokaan, mieleen ja päihdetyöhön kohdennettuja toimia ovat olleet:

- Osallistuva budjetointi, teemana lasten ja nuorten hyvinvointi.
- Liikkuva koulu, Koulu PT.
- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman tekeminen.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen suunnitelman jalkauttaminen.
- Seniorityöhön kunnallinen kehittäminen, senioriohjaaja aloitti työnsä joulukuussa 2023 testamenttivarojen avulla.
- Sapere-ruokakasvatusohjelma varhaiskasvatuksessa sekä Kokoava-hanke ja Maistuva koulu Päijät-Häme –ohjelma perusopetuksessa.

Perhekeskustöön kehittäminen osana kunnan Lape-kehittämistyöryhmän toimintaa

- Laadittu kuntakohtainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2021–2025.
- Perhekeskusmanuaali ja palvelukartta on saatavilla kunnan verkkosivuilla.
- Omaperhe.fi on otettu käyttöön ja kuntakohtaisia sisältöjä on rakennettu.
- Asukaskyselyn ja asukasillan toteuttaminen.
- Hyvinvointiseminaari toteutettu ja tehty päätös niiden jatkosta.
- Tutustuminen Koivukylän malliin.
- Lapsivaikutusten arviointi osana ennakkoarvioinnin arviointia. Kuntaan laadittu EVA-valmistelijan ohje (EVA= vaikutusten ennakkoarviointi).
- Jututtamo-toiminta.

Kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen osana perhekeskuskehittämistä

- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen/laajentaminen.
- Yhteensä 5 kertaa viikossa kolmessa eri pisteessä.

Kuulluksi tulemisen alustat on koottu ja mallinnettu kohderyhmittäin

- Lapset ja nuoret, työikäiset, ikääntyneet.
- Mallissa kuulluksi tulemisen ja vaikuttamisen väyliä on tarkasteltu arjen eri toimintaympäristöt huomioon ottaen. Monialainen verkostoyhteistyö on tunnistettu asian edistämiseksi.
- Valtuustokauden aikana on otettu käyttöön uusia kuulluksi tulemisen menetelmiä: Skidialogi ja erätauko.
- Vanhempainverkoston toiminnan käynnistäminen.
- Osallisuutta kaiken ikää –projekti (varhaiskasvatus, Kunnontiimi ja Martat).

Henkilöresurssien lisääminen

- Osallisuuskoordinaattorin palkkaaminen.
- Kahden koulunuorisotyöntekijän palkkaaminen.
- Hyvinvointitutor (projektirahoituksella).
- Senioriohjaaja (testamenttivaroin).

Monta luontoa suunnitelma ja opas

- Kunnassa on koottu Monta luontoa opinpolku – materiaalit.
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen retkilainaamo käytössä (esim. trangia, lumikengät).
- Luontokohteita kootaan Seppo-pelialustalle, kohderyhmänä lapset ja nuoret.
- Cityspotting – pelialusta kuntalaisten käyttöön vuonna 2025.

Kuva 5. Koulunuorisotyötä Salpakankaan koululla.

2.2 Elinvoiman palvelualue

Tämän palvelualueen osalta esimerkkejä käsiteltiin elinvoiman palvelualueen johtoryhmän kokouksessa 17.1.2025.

- **Laadukkaan kotoutumisen ja yhteiskuntaintegraation järjestäminen**
 - Laadukkaat työllisyyden palvelut niin henkilöasiakkaille kuin yrityksille.
- **Työllisyydenkuntakokeilu 2021-2024** loi hyvän pohjan työvoimaviranomaisena toimimiselle vuodesta 2025 lähtien.
- **Monta luontoa monta mahdollisuutta**
 - Luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma valmistui 2024 → Tavoitteet ja toimenpiteet osaksi käytännön toimintaa.
- **Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma valmistui 2024** → Tavoitteet ja toimenpiteet osaksi käytännön toimintaa.
- **Monipuolinen kouluruokailu**
 - Laadukas ruoka tarjolla päivittäin (muun muassa linjastossa kaksi ateriavaihtoehtoa, joista kasvisvaihtoehto ensimmäisenä, luomutuotteiden määrää lisätty).
 - kiinnitetään jatkossa huomiota aikatauluihin (Kouluruokailussa oikea-aikaisen ruokailun ajoittaminen klo 11–12 tuottaa haasteita).
- **Elintarvikkeiden, juoma- ja uimaveden laadun sekä kokoontumistilojen (esim. koulut ja päiväkodit) olosuhteiden varmistaminen.** Lemmikkien hyvinvoinnista huolehtiminen.
- **Katuvalojen uusiminen LED-valoihin sekä katujen kunnossapidon tason nostaminen** (Talvikaudelle 2024–2025 talvihoitoluokkaa nostettiin Ystävyyss-kuntaraitille, Kuntoilijankujalle, Hollolanraitille sekä Terveystielle välillä Kansankatu-Tiilijärventie).

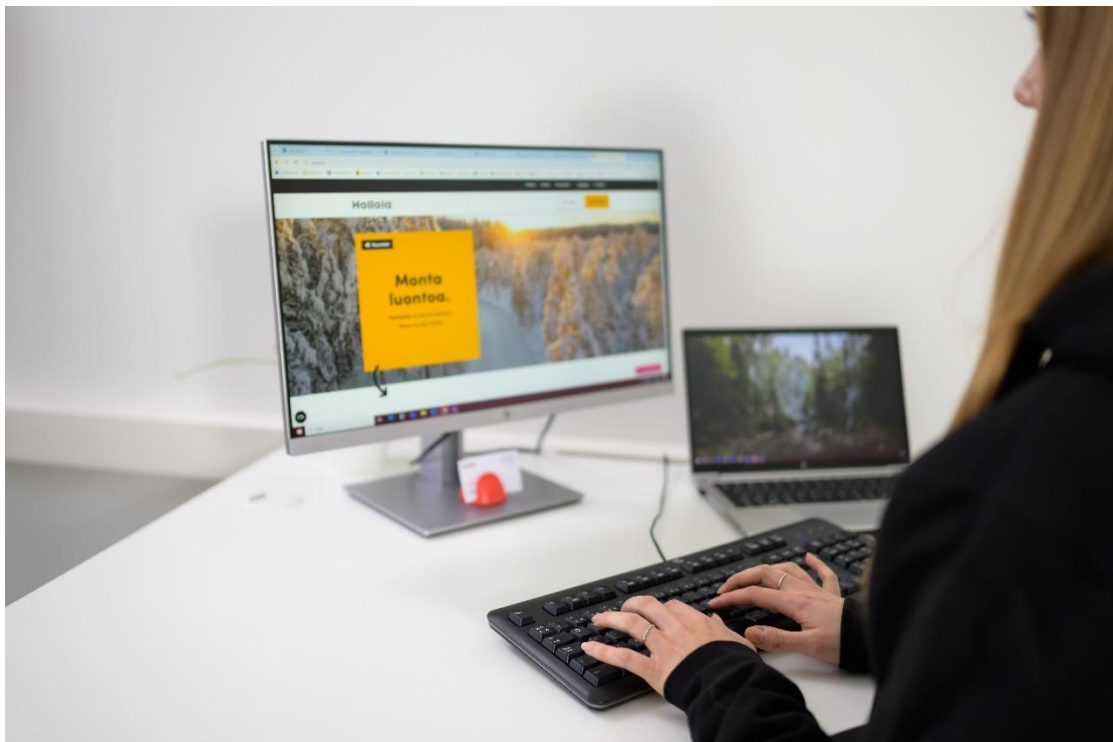

Kuva 6. Tontti Hirvimäki.

2.3 Konsernipalveluiden palvelualue

Tämän palvelualueen osalta esimerkkejä käsiteltiin konsernipalveluiden johtoryhmän kokouksessa 14.1.2025.

- **Nuorten osallisuus kunnan hankinnoissa** (tabletit, läppärit 3-9 luokkalaisten käytössä) sekä käytön tuki.
- **Testamenttivarojen pitkänajan suunnitelma on otettu käytäntöön** ja lisäksi on tehty linjaukset niiden käytöstä sekä suunnittelusta.
- **Henkilökunnan hyvinvoinnilla tuetaan alueen hyvinvointia** (esim. lakisääteistä laajemmat työterveyspalvelut, virike-etuus, yksiköiden tyhy-raha, koulutukset oman osaamisen kehittämiseen esim. Eduhousen verkkokoulutukset).
- **Hybridillä-hyvinvointia hankkeen avulla tuotettu uusi hybridityön malli.**

Kuva 7. Hyvinvoiva Henkilöstö.

3 KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

Kuntastrategian hyväksyy kunnanvaltuusto ja sen avulla johdetaan kunnan päätöksentekoa, suunnittelua sekä kehittämistä. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuustokaudessa.

Hollolan kuntastrategia 2022-2035

Hollolan kuntastrategian 2022-2035 hyväksyi kunnanvaltuusto 13.12.2021 ja se ohjaa kunnan toimintaa päätöksentekoa ja toimintaa aina vuoteen 2035 asti. Kuntastrategia vastaa kysymykseen: Millainen kunta Hollola on vuonna 2035. Strategiassa määritellään kunnan arvot, jotka ovat Hirveen tulevaisuustaitoinen, Hirveen rohkee, Hirveen arvostava ja Hirveen ketterä. Kunnan visio on kiteytetty strategiaan seuraavasti: Hirveen haluttu ja Hirveen hyvä esimerkki.

Strategiset ohjelmat kulmakivenä tavoitteiden saavuttamisessa

Hollolan kunnanvaltuusto hyväksyi 20.6.2022 strategiasta johdetut strategiset ohjelmat 2022-2025. Nämä ohjelmat sisältävät keskeiset hankkeet, joita kunta on edistänyt valtuustokauden 2021-2025 aikana. Strategia kulkee mukana osana kunnan vuosittaista talousarviosuunnittelua, joissa ohjelmat täsmentyvät vuosittaisen suunnitelmiksi. Ohjelmien toteutumista seurataan osana kunnan osavuositarkastuksia sekä tilinpäätöstä.

4 HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTO- KAUDELLE 2025-2029

Tämän asiakirjan johdannossa jo todetaan, että hyvinvointikertomustyö toimii kunnan hyvinvointityön perustana ja kertomustyöhön sisältyvät laajan hyvinvointikertomuksen sekä hyvinvointisuunnitelman valmistelu.

Laajan hyvinvointikertomuksen pohjalta asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja niihin liittyvät toimenpiteet seuraavalle valtuustokaudelle (hyvinvointisuunnitelma).

Erillinen kunnan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2025-2029 laaditaan vuoden 2025 aikana ja tuodaan valtuustolle erikseen hyväksyttäväksi. Kunnan hyvinvointisuunnitelma työtä ohjaavat muun muassa Hollolan kuntastrategia 2021-2035 sekä Päijät-Hämeen maakunnan hyte-kärjet, jotka on hyväksytty alueen kunnissa sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialueella.

Kuvio 45. Päijät-Hämeen Hyte-kärjet

4.1 Nostoja HYTE-kärkien osalta 2024

Osallisuus ja yhteisöllisyys

- Rakentavan keskustelukulttuurin edistäminen kunnassa (erätauko, hyvin sa-nottu, skidialogi).
- Osallistuvan budjetoinnin pilotointi kunnassa.
- Vanhempainverkoston toiminnan käynnistäminen

Mielen hyvinvointi

- Kompassitunnit käytössä 5. luokkalaisille.
- Verso-toimintamali ja Kiva-koulu ohjelmat käytössä.
- Kunnan lape-seminaari.

Arjen turvallisuus

- Turvallisuusilta toteutettiin 2024 yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Esteettömyyskartoitus Kuntakeskuksen alueella sisältäen esteettömyyskävely.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen ohjelma valmistui 2024.

Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

- Hubu-päihdekasvatustunnit käytössä sekä 5. että 8. luokkalaisilla.
- Ravitsemusterveyteen tehdyt monipuoliset panostukset. Asiat nousevat esille tänä päivänä paljon paremmin kuin aiemmin. Yksittäisenä panostuksena voisi mainita esim. kuvallinen ruokalista varhaiskasvatuksessa, jolloin kaikki lapset ymmärtävät mitä on ruokana.
- Koulu-PT toiminta alkoi syksyllä 2024.

Kuva 8. Perhe kirjastossa.

5 MUUT ERILLISOHJELMAT JA SUUNNITELMAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaavat lait, asetukset, erillisohjelmat ja -suunnitelmat. Tässä kappaleessa on lueteltu niistä keskeisimpiä, jotka osaltaan ovat vaikuttamassa hollolalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön.

Lainsäädäntö

- **Kuntalaki (2015/410)** määrittelee kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen keskeiseksi kunnan perustehtäväksi.
- **Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)** velvoittaa kunnalla (6§) ja hyvinvointialueella (7§) olevan ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy organisaation muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- **Terveydenhuoltolain (1326/2010) luvussa 2** määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten terveyden edistämiseksi.
- **Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014)** on rakenteellisen sosiaalityön käsitteen lisäksi useita vastaavia mainintoja kunnan tehtävistä.
- Näiden lisäksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ohjataan useissa muita hallinnonaloja koskevissa laeissa, kuten esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa, perusopetuslaissa sekä kuntien liikunta- ja nuorisolaissa.

Hollolan kunta

- [Hollolan kuntastrategia 2022-2035](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Hollolan strategiset ohjelmat 2022-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Hollolan varhaiskasvatussuunnitelma](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Hollolan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2024](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Hollolan kunta 2022-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi Hollolassa 2022-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)

Päijät-Hämeen maakunta

- [Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2022-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Päijät-Hämeen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Päijät-Hämeen ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2021-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Päijät-Hämeen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Liikkuva Päijät-Häme 2030 -ohjelma](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Päijät-Hämeen maahanmuuttoohjelma 2021-2025](#) (päivitetty 6.3.2025)
- [Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma](#) (päivitetty 6.3.2025)

Kuva 9. Lumikenkäilyä Varrassuolla.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Tämän asiakirjan johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset on kuvattu Päijät-Hämeen maakunnan neljän Hyte-kärjen kautta. Nämä johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset toimivat tulevan kunnan hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 pohjana.

6.1 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Johtopäätökset

Osallisuutta vahvistetaan Hollolassa osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelua ja sitä ohjaavat lainsäädäntö sekä kuntastrategia.

Aikuisväestön osallisuuden kokemus on erilaisten indikaattoreiden mukaan Hollolassa korkealla tasolla. Kunnassa tulisikin erityisesti panostaa lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen.

Toimenpiteet

Tehdään näkyväksi olemassa olevia rakenteita ja hyviä toimintamalleja -> Osallisuus-ohjelma osana kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

- Teemme vaikutusten ennakoarviointeja päätöksenteon tukena.
- Edistämme dialogisuutta ja rakentavaa keskustelukulttuuria (erätauco, skidi-dialogi).
- Perhekeskustoiminnan kehittäminen.
- Osallistuvan budjetoinnin vakiinnuttaminen.

6.2 Arjen turvallisuus

Johtopäätökset

Turvallisuuden tunnetta vahvistavat turvallinen koti-, asuin-, liikenne- ja työympäristö. Lisäksi toimivat peruspalvelut, väestön yhdenvertaisuus ja avun saanti ovat arjen turvallisuuden edellytyksiä.

Arjen turvallisuutta kuvaavien indikaattoreiden valossa hollolalaisten arki näyttäytyy turvalliselta. Kunnan maantieteellinen laajuus haastaa palveluiden saatavuutta ja väestön yhdenvertaisuutta muun muassa pitkien välimatkojen vuoksi. Lisäksi huolta herättävät lasten ja nuorten kokema kiusaaminen sekä vanhempien jaksaminen.

Toimenpiteet

- Avoin, saavutettava ja ajantasainen viestintä.
- Turvallisen arjen kylät -hanke.
- Vanhemmuuden tukeminen -> perhekeskustoiminnan kehittäminen (yhdistysyhteistyö, kohtaamispaikat, omaperhe.fi)
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma on aktiivisessa käytössä.

6.3 Mielen hyvinvointi

Johtopäätökset

Mielen hyvinvointi koostuu monista eri tekijöistä, jotka yhdessä vaikuttavat siihen, miten voimme. Kunnassa tulee edelleen vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, tarjota matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja eri väestöryhmille ja varmistaa palvelujen saatavuus oikea-aikaisesti.

Mielen hyvinvoinnin teemasta erityisesti lasten ja nuorten ahdistuneisuus, masentuneisuus ja terveyden tilan kokeminen heikoksi korostuvat. Toisaalta ikääntyvän väestörakenteen myötä vanhusten yksinäisyys ja muutokset palvelurakenteessa haastavat.

Toimenpiteet

- Kunnan seniorityö -> etsivä seniorityö.
- Kulttuuri- ja ympäristökasvatus -> Monta luontoa -opinpolku.
- Yhteisöllisen opiskeluhuolto hankkeen vakiinnuttaminen.
- Henkilöstön osaamisen vahvistaminen -> nuorisotyö.
- Lasten ja nuorten suojaaminen sosiaalisen median ongelmatilanteilta -> so-meturva.
- Turvallisia kohtaamispaikkoja nuorille.
- Panostukset henkilöstön hyvinvointiin.

6.4 Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat

Johtopäätökset

Päihteettömyys ja terveelliset elämäntavat ovat keskeisiä tekijöitä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämisessä.

Hollolalaiset sairastavat tilastojen mukaan keskimääräistä vähemmän. Myönteistä muutosta on tapahtunut myös viimeisimmän kouluterveyskyselyn tulosten (2023) mukaan lasten ja nuorten päihteiden käytössä. Sen sijaan huolta herättää erityisesti lasten ja nuorten liikkumattomuus.

Toimenpiteet

Terveellisten elintapojen tuki kaikille ikäryhmille -> liikuntaneuvonta, koulu PT ja senioriohjaajan toiminnan vakiinnuttaminen.

Päihdekasvatustuntien (Hubu) jatko 5. ja 8. luokkalaisille.

Liikuntakerhot osana Harrastamisen Suomen mallin toimintaa.

Sovellus, joka kokoaa kuntalaisille tietoa Hollolan vapaa-ajan mahdollisuuksista (esimerkiksi harrastaminen, kulttuuri, liikunta, luontokohteet).

Kuva 10. Nuoria Hollolan Mestassa.

7 ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN JA KÄSITTELYAIKATAULU

Tämän asiakirjan hyväksymis- ja käsittelyaikataulu.

- Kunnan johtoryhmä 10.3.2025.
- Elinvoimavaliokunta 8.4.2025.
- Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 16.4.2025.
- Kunnanhallitus 28.4.2025.
- Valtuusto 19.5.2025.

Kuva 11. Kuntapyörä Järvienkierroksella.